

marksist - leninist
askerlik bilimi

ORDU ÜZERİNE

8

TEORİK
EL KİTAPLARI
DİZİSİ

MARKSİST-LENİNİST
ASKERLİK BİLİMİ

ORDU ÜZERİNE

INFO-TÜRK AJANSI
Araştırma-Çeviri-Belge Bölümü
Teorik Elkitapları Dizisi: 8
Aralık 1977

Bu broşür, savaş ve ordu üzerine marksist-leninist öğretiyi açıklayan "MARXISM - LENINISM ON WAR AND ARMY" adlı eserin ordu üzerine ikinci bölümünün özetidir. Savaş üzerine birinci bölüm ise, bu broşür dizisinde bundan önce 7 numaralı eser olarak yayınlanmış bulunuyordu. Ordu üzerine bu broşürün hazırlanışında, aşağıdaki Sovyet askeri bilimadamlarının kollektif yazmış oldukları esere ek olarak, özellikle "Sovyet Silahlı Kuvvetleri"nin kuruluş tarihçesi bakımından Evgenyi Diaçenko'nun Novosti Basın Ajansı tarafından 1978'de Moskova'da yayınlanan "Les Forces Armées Soviétiques" adlı eserinden de yararlanmıştıdır.

ALBAY B. BYELY - Doçent
ALBAY Y. DZYUBA - Profesör, Felsefe Doktoru
ALBAY G. FYODOROV - Felsefe Doktoru
ALBAY Y. KHOMENKO - Doçent, Felsefe Doktoru
ALBAY T. KONDRATKOV - Doçent, Felsefe Doktoru
TOMGENERAL S. KOZLOV - Askeri Bilimler Doktoru
YOZBAŞI V. KULAKOV - Tarih Doktoru
ALBAY Y. MEDVEDEV - Doçent, Felsefe Doktoru
ALBAY MOROZOV - Doçent, Felsefe Doktoru
ALBAY K. SPIROV - Doçent, Felsefe Doktoru
TOMGENERAL Y. SULİMOV - Profesör, Felsefe Doktoru
TOMGENERAL N. SUŞKO - Doçent, Felsefe Doktoru
ALBAY S. TYUŞKEVIÇ - Felsefe Doktoru
TUGGENERAL D. VOLKOGONOV - Doçent, Felsefe Doktoru

AGENCE INFO-TÜRK
Section de
Recherche-Traduction-Documentation

Réalisation et diffusion:
COODIFF s.c.
561, Chaussée de Ninove - 1080 Bruxelles

D/1978/2198/22

1 ORDU ÜZERİNE

Sosyo-politik bir olgu olarak savaşın sosyolojik çözümlemesi, ordunun sosyal tabiatını ve siyasal amacını açıklığa kavuşturmadan mümkün olmaz. Ordu, savaşın başlıca aracı, devletin veya ezilen bir sınıfın özel bir örgütü veya yabancı egemenliğine karşı başkaldırma bir ulusun askeri gücüdür.° Sınıf siyasetlerinin silah zoruyla uygulamaya geçirilmesine hizmet eder. Engels'e göre, ordu, "bir devletin saldırı ve savunma savaşları

°) "Ordu" kavramı çeşitli anlamlara gelir. Birincisi, genel olarak silahlı kuvvetlerdir; ikincisi, silahlı kuvvetler içinde kara kuvvetlerini, donanma veya hava kuvvetleri gibi diğer kesimlerden ayırdetmek için kullanılır; üçüncüsü, kolorduları, tümenleri ve diğer birlikleri içeren geniş bir hareket birliği anlamına gelir. Bu kitapta, aksi belirtilmedikçe, ordu kavramı, birinci anlamda kullanılacaktır.

yürütmek amacıyla ayakta tuttuğu silahlı insanların örgütlü topluluğudur."^o

Bir devletin temel organlarından biri olan ordunun sosyal tabiatı, devletin sınıfsal tabiatıyla belirlenir. Bir ordunun genel olarak amacı, işlevleri ve görevleri üzerine, onun siyasal özünü dikkate almadan yapılacak genel bir araştırma hiçbir anlam taşımaz.

Ordu, tarihsel gelişim içinde biçimlenen ve toplumun nesnel sosyal temelini, ekonomik dayanağını oluşturan belirli üretim ilişkilerinin siyasal üst yapısının önemli bir unsurudur. Sömürücü devletin silahlı kuvvetleri, söz konusu sömürü toplumunun sosyo-ekonomik yapısının ve siyasal sisteminin "askeri bir kopyası"dır. Silahlı kuvvetlerin amacını, gelişme, eğitim ve öğretim ilkelere bunlar belirler.

ORDUNUN KÖKENİ VE SINIFSAZ ÖZÜ

Ordu da, savaşları doğurmuş olan aynı sosyal-tarihsel esas üzerine ortaya çıkmıştır. Savaşın, devletin ve ordunun tarihi, antagonist toplumların ortaya çıkışı ve gelişmesiyle organik şekilde bağlıdır. Sınıf öncesi kabile toplumlarında ne sosyal eşitsizlik, ne de insanlar arasında siyasal ilişkiler vardı. İlk çağların sisteminde özel askeri örgüt görevi gören ordular yoktu. Engels'e göre, "silahlı" güç o sıralarda, kabilenin varlığını sürdürmesi için gerekli olanakları elde etmek ve bunları korumakla görevli tüm yetkin nüfusun "kendiliğinden harekete geçen" örgütüydü. Böyle bir örgüt, ne klan veya kabile içinde baskı aracı, ne de diğer kabileleri tutsak etme aletiydi.

^o) *The New American Cyclopaedia*, Vol II, New York 1858, p. 123

İlk çağlar sisteminin ve kabile düzeyindeki kendi kendine yönetimin dağılmasıyla, onun "askeri" örgütü de dağılmaya başlamıştır. Silahlı kabilelerden sürekli birliklerin çekirdeğini oluşturan, hali vakti yerinde seçkinlerin, kabile aristokrasisinin temsilcilerinin müfrezeleri doğmuştur. Bu müfrezeler, askeri liderlerin ve köle sahibi kabile aristokrasisinin sosyal dayanağı, iktidar aracı olmuştur.

Yunanistan'da kabile sisteminin dağılması sırasında (Milattan önce birinci binlerin başlarında) silahlı kuvvetler hâlâ halk milisi biçiminde örgütlüydü. Her Fratri'nin (yakın akrabalarından oluşan birliğin) askeri sorunlar üzerinde kabile topluluklarının da katılmasıyla karar alan bir askeri önderi vardı. Bu dönemde askeri kampanyalar, kabile mensupları arasında eşitsizliği artırıyor, kabilenin seçkinlerini daha zengin kılıyor, askeri lideri ve birliklerini daha da güçlendiriyordu. O sırada ortaya çıkan büyük mülk sahipleri sınıfının ekonomik egemenliğine güvenerek askeri liderler ve kabile liderleri, iktidarı tamamen ellerine almışlardı. Devlet, yani halkı ezme ve sömürme aracı olan aygıt da, işte böyle ortaya çıkmıştı.

Sömürücü sınıf, ekonomik ve sosyal iktidarını pekiştirmek için silahlı müfrezeler kurmuştu. Bu müfrezeler devlet tarafından ayakta tutuluyor ve sömürücülerin her emrine itaat eden araçlar olarak kullanılıyordu. Egemen sınıfların siyasetlerini, halka karşı şiddet kullanarak uyguluyorlardı. Devlet gücünün ortaya çıktığı sistemde ordunun rolünü belirleyen, asıl görevi kölelerin gaddarca sömürülmesini ve diğer halkları boyunduruk altına alarak köle sayısının sistematik biçimde artırılmasını sağlamak olan köleci sistemdi. Burada, köleci devletin iki temel işlevi ortaya çıkar: 1) Ülkedeki sömürülen kitleleri sürekli itaat altında tutmak, 2) Diğer ülkeleri boyunduruk altına almak, bu arada yabancı işgalcilerle karşı da kendi toprakla-

rını savunmak. Bütün sömürü devletleri için geçerli olan bu işlevler, onların silahlı kuvvetlerinin sosyal tabiatını ve amacını belirler.

Sömürü devletinin ordusunun ayırddedici bir özelliği, halktan yalıtlanmış olması ve halkı köleleştirme aracı olarak hizmet görmesidir. Köleci toplumda olduğu gibi feodal bir toplumda da bu böyledir. Feodal sistem başlangıçta askeri bir örgütlenme olarak ortaya çıkmıştır. Feodal devletin ordusu, talan savaşları yürütmekle görevliydi.

Kapitalizm, silahlı şiddeti bir sistem haline dönüştürmüştür. Ordunun ve askerlik biliminin gelişmesi, 19. Yüzyıl başlarında çarpıcı ilerlemeler göstermiştir. Burjuvazi orduyu değişime tabi tutarak yepyeni bir biçimde donatmış, ülke içindeki sınıf iktidarının ve uluslararası arenada ilhakçı siyasetinin daha güçlü bir silahı haline dönüştürmüştür.

Tüm antagonistik formasyonlarda ordu, sömürü sistemini güçlendirmek ve kitleleri ezme amacıyla, emekçi halkın sosyal ve ulusal baskıya tabi tutulması ve diğer halkların soyulması ve köleleştirilmesi için egemen sınıflar tarafından yaratılır ve geliştirilir.

KAPİTALİST DEVLETLERDE ORDU

Tüm burjuva orduları, sosyal yapıları ne olursa olsun, kapitalistlerin ekonomik ve siyasal iktidarını pekiştirmenin, ülkede emekçi halkı ezmenin ve diğer ülkelerin halklarını köleleştirmenin başlıca aracı olarak hizmet görürler; iç ve dış işlevleri birbiriyle yakından bağlantılıdır.

Burjuva devletlerinin ordularının iç işlevi, kapitalizmin tabiatıyla belirlenir ve ondan doğar. Burjuvazi, proletaryanın sömürülmesini, emekçi hal-

kın sosyal ve siyasal bakımdan ezilmesini yoğunlaştırmak için çeşitli araçlara başvurur. Bunlar arasında başta geleni, ordunun ve polisın yardımıyla yürütülen baskılardır.

Ordu, kapitalist sistemin iç dayanağıdır. Başlıca işlevi, iç-siyasal olanıdır. "Her yerde, tüm ülkelerde," diyor Lenin, "daimi ordu yabancı düşmana karşı, iç düşmana karşı kullanıldığı kadar kullanılmaz. Her yerde daimi ordu, gericiliğin silahı, emeğe karşı mücadelesinde sermayenin uşağı, halkın özgürlüğünün celladı olmuştur."^o

Ordunun kapitalist devletin içindeki gerici rolü, yabancı ülkelerin halklarını ezmeğe yönelik dış-siyasal işleviyle bir aradadır. *Kapitalizmin ilhakçı siyaseti, orduya dayanarak yürütülen silahlı şiddetle uygulanır.* Ordunun ana amacı, kendi ülkesini savunmak değil, talan için ve emekçi halkı köleleştirmek için diğer ülkelere saldırmaktır. Savunma, sömürücülerin evrensel mücadelelerinin ancak saldırıdan sonra gelen bir yan uzantısıdır. Kuvvetli bir talancının saldırısına kurban olan daha zayıf devletler, kendilerini savunmak zorunda kalırlar.

Burjuva orduları, kendi halklarına ve diğer halklara karşı daima gaddarca ve insanlığa aykırı biçimde davranırlar. Ta 19. Yüzyılın ortalarında İngiliz birlikleri Hindistan'daki halk ayaklanmalarını bastırırken ve Çin'deki "afyon" savaşları sırasında başvurmadık alçaklık bırakmamışlardır. Marx, bu savaşlarda "İngiliz askerleri... sırf eğlence için... sırf keyif çıkarmak için her türlü iğrençliği yapmışlardır," demektedir.

Aynı şeyi, Kızılderililere karşı yürüttükleri harekatta ve 1899'da Filipinler halk kurtuluş ha-

^o) V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol. 10, p.56

^{oo}) K. Marx and F. Engels, *The First Indian War of Independence*, 1857-59, Moscow, p.92

reketinin ezilmesi sırasında ABD silahlı kuvvetlerinin tavrı için de söylemek mümkündür. Filipinler takımadalarının en geniş ve nüfus yoğunluğu en büyük adası olan Lucon'un nüfusunun altıda biri tamamen yok edilmiştir. Adanın barışsever halkının kitle halinde idamı yada işkencelerden geçirilmesi dünya kamuoyunun infialine neden olmuş, ve Leon Tolstoy ve Mark Twain de dahil tüm ilericiler, Amerikan birlikleri tarafından işlenen bu insanlık suçunu protesto etmişlerdir.

Zayıf ülkelere karşı böylesine saldırgan olan burjuva devletleri, aynı zamanda daha güçlü kapitalist rakipleri karşısında da kendilerini savunmak zorundadırlar. Bu koşullarda silahlı kuvvetler, yabancı işgalcilere karşı ülkelerini savunmak gibi ulusal bir görevi yerine getirmek yükümlülüğüyle karşı karşıyadırlar. Saldırgana karşı ulusal bağımsızlık ve ülkenin devlet egemenliği için mücadele başlayınca, emekçi halkın çıkarları bu açıdan egemen sınıflarinkiyle çakışabilir. Bununla beraber, bu, sosyal zıtlıkların ve sınıf mücadelesinin ortadan kalkacağı anlamına gelmez. Böylesi savaşlar ordunun özünü de değiştirmez: Onlar yine de burjuvazinin silahıdırlar ve ülkeyi özellikle egemen sınıfların çıkarları için savunurlar.

Demek ki, burjuva devletlerinin hayatında böylesi dönemleri incelerken şunları asla akıldan çıkarmamak gerekir: Birincisi, ülkenin savunulması işlevi, kapitalist devletin tabiatıyla tamamen çelişki halindedir, onu gerektiren sadece dış durumlar, yani diğer saldırgan devletlerin tecavüzleridir; ikincisi, saldırgana karşı mücadele kapitalist devletlerin ordularının sosyal tabiatını ve işlevini değiştirmez, onlar yine kendi halklarını ezme ve diğer ülkeler halklarını köleleştirme aracı olarak kalırlar. Ordunun sosyal tabiatı, ancak devletin sınıfsal içeriği değiştiği zaman değişebilir.

Burjuvazi ve teorisyenleri, sömürü toplumunun

silahlı kuvvetlerinin gerçek sosyal özünü ve asıl amacını gizlemeğe çalışırlar. Kapitalist ordunun nüfusun bütün katmanlarından oluştuğunu ileri sürerek, onun "sınıflar dışı" bir örgüt olduğunu, "genel ulusal" işlevleri yerine getirmekle yükümlü bulunduğunu söylerler ve silah altındaki erleri, ordunun tüm halkın çıkarları için çalıştığına inandırmaya uğraşırlar. Özel bir "halk" örgütü olarak ordunun politika ve sınıf mücadelesinin dışında bulunduğunu söylerler. Oysa ordu, devlet aygıtının -egemen sınıfın siyasal örgütünün- bir parçasıdır ve burjuvazinin ordu komutasını elinden kaçırmaya hiç de niyeti yoktur. Kaldı ki, burjuvazi, orduyu halktan yalıtılmak ve devlet politikasını uygulamakla görevli itaatkar bir araç olarak tutmak için elinden geleni yapar. Böylece burjuvazi, halkla ordu arasındaki, ve bizzat ordunun içinde erlerle subaylar arasındaki derin çelişkileri kendisi körükler.

Burjuvazi, halktan uzak tutmak için askerleri kışlalarına tıkarak, zalim, sersemletici talimler uygulayarak, personelin beynini yıkayarak, bu zıtlıkları hafifletmeye çalışır. Birliklerin devşirilmesinde ve özellikle subay kadrolarının oluşturulmasında sınıfsal endişeleri ön planda tutar. Subay kadroları egemen sınıfların temsilcilerinden oluşturulur ve bunlara sadece komuta edici değil, aynı zamanda mutlak egemen bir pozisyon tanınır. Subaylarla erat arasındaki ilişki, sömürü toplumunun sınıf ilişkilerini, yani hükmetme ve hükmedilme ilişkisini yansıtır. Subaylar, askerlerin eğitimini ve eylemlerini burjuva toplumunun egemen sınıflarının çıkarlarına uygun olarak yönetir. Eskiden olduğu gibi, bugün de kapitalist toplumda subay kadroları, burjuva ideolojisinin ve politikasının hizmetindedir. Silahlı kuvvetlerdeki hizmetleri sırasında askerlerin ve denizcilerin gördüğü eğitim, onların kapitalist devletin aletleri haline dönüştürülmesine yöneliktir.

EMPERYALİST DÖNEMDE BURJUVA ORDULARI

Kapitalizmin gelişmesi ve çelişkilerinin giderek daha da artması, burjuva devletlerinde ordunun sayısal gücünün artırılmasını ve silahlanmaya hız verilmesini zorunlu kılar. Köleci ve feodal formasyonların giriştiği savaflara katılan askerlerin sayısı onbinlerle ölçülürken, kapitalizmde bu sayı yüzbinleri bulmuştur. Nitekim, (MÖ 216'da Romalılarla Kartacalılar arasındaki) Cannae savaşına her iki taraftan toplam sadece 136 bin kişi katılmışken, kapitalist çağda ordular milyonluk güce ulaşmışlardır. Birinci Dünya Savaşı sırasında 50 milyon insan silah altına alınmış, İkinci Dünya Savaşı'nda ise bu sayı 110 milyon'u bulmuştur.

Kapitalizmin gelişimini çözümlerken Engels, sömürgelerin büyük kapitalist ülkeler arasında son paylaşımının ve bu paylaşımın pekiştirilmesinin, militarizmin daha da güçlendirilmesine yol açtığını belirtmektedir: "Ordu, devletin başlıca amacı, kendi içinde bir erek oldu; halklar sadece asker sağlamak ve onları beslemek için vardır. Militarizm Avrupa'ya hükmetmekte ve onu yutmaktadır."^o

Tekelci kapitalizme geçiş, militarizmin şiddetli gelişmesine ivme kazandırmıştır. Emperyalist devletlerin askeri gücü hızla artmıştır. Fransa, Britanya, İtalya, Rusya, Almanya ve Avusturya-Macaristan ordularının toplam insangücü 1869'da 2 milyon 111 bin iken, 1912'de 13 milyon 184 bin'e ulaşmıştır. Askeri harcamalar daha da büyük artış göstermiştir. Sadece 1875-1909 yılları arasında Japonya'da 15 misli artış kaydedilmiş, Almanya'da 1882-1908 arasında aşağı yukarı üç misli, ve ABD'de 1875-1908 arasında hemen hemen dört misli artış olmuştur.

Lenin, militarizmin gelişmesinde iki çizgiye dikkati çekmektedir: Militarizm bir yandan egemen

^o) F. Engels, *Anti-Dühring*, Moscow, 1969, p.204

sınıfların ellerinde ülke içinde proletaryanın devrimci hareketini ezme aracı olarak, öte yandan dış-siyasal sorunların çözümünde askeri bir güç olarak gelişmektedir.

Militarizmin büyümesi, ülkenin gerek içinde gerekse dışında tekellerin ekonomik çıkarlarına denk düşmektedir. Tekelcilerin dünyaya hükmetme istekleri, tüm kapitalist ülkelerde militarizmin serpilip gelişmesinin ekonomik temelini yaratmaktadır. Emperyalizm döneminde militarizm çok yönlü ve özellikle de saldırgan bir karakter almıştır. Militaristler giderek topluma hükmetmekte ve kapitalist ülkeler yaşamının tümü ilhakçı savaşların gerici amaçlarına tabi kılınmaktadır. Silahlı kuvvetler, emperyalistlerin saldırgan siyasetlerinin aracıdır.

Kapitalist devletlerdeki orduların bu amacı daha Birinci Dünya Savaşı sırasında, emperyalist talancıların sömürgelerin ve sermayenin yayılma alanlarının yeniden paylaşımı için kudurmuşçasına savaştıkları sırada açığa çıkmıştır. Emperyalist orduların amacı İkinci Dünya Savaşı sırasında, Naziler ilk sosyalist devleti silah zoruyla boğazlamağa ve dünyayı ele geçirmeye kalkıştıkları sırada daha da gerici bir nitelik kazanmıştır.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, kapitalist tekellerin burjuva devletiyle yekvücut olmasını daha da hızlandırmıştır. Devlet tekelci kapitalizmi ise militarizmin daha da yoğunlaşmasına yolaçmıştır. Ordunun yüksek komutanlarıyla tekelci kapital arasında, ve tekelci kapital ile devletin yüksek yöneticileri arasında yakın bir birlik oluşmuştur. Devlet yönetimi giderek daha artan bir biçimde gerici generallerin ve savaş sanayii tekellerinin etkisi altına girmiştir. Devlet, tekelci burjuvazinin, ve onun emperyalist politikasının uygulama aracı olan silahlı kuvvetlerin işlerini yürütmekle görevli bir komite haline dönüşmüştür.

Savaş sonrası yıllarda kapitalizmin genel bu-

nalımının derinleşmesi ve çelişkilerinin şiddetlenmesi, emperyalizmin politikasını daha da serüvenci kılmıştır. Nükleer silah tekeline sahip olan ABD, bu sayede Sovyetler Birliği'ni pesetmeğe zorlamak ve sosyalist ülkelerde kapitalizmi diriltmek amacıyla "kitlesel nükleer karşı koyma" stratejisini benimsemiştir. Ne var ki, Sovyetler Birliği de çok geçmeden nükleer ve termo-nükleer silahlar yapımını başardığı için, emperyalizmin bu stratejisi ölü doğmuş bir strateji olarak kalmıştır. Nükleer tekeli kaybedince ABD emperyalizmi bu kez "esnek karşı koyma" stratejisini geliştirmiştir. 1962 başında yayınlanan FM 100-5 Saha Hizmet Talimatnamesi'nde ABD Silahlı Kuvvetleri, aşağıdaki görevlerle yükümlü kılınmıştır: a) Dünya çapında nükleer savaşa hazırlanmak; b) Konvansiyonel silahlarla ve nükleer silahların sınırlı kullanımı ile yerel savaşlar çıkartmak ve yürütmek; c) Soğuk savaş uygulamak.

Görüldüğü gibi, sosyalizmin ortadan kaldırılması, ABD ve diğer emperyalist devletlerin orduları için başlıca hedeflerden biri olmağa devam etmektedir. Ancak şimdilerde bir nükleer dünya savaşı emperyalizm açısından da son derece tehlikeli olduğu için, "esnek karşı koyma" stratejisi, sosyalist ülkelere ve ulusal kurtuluş hareketine karşı konvansiyonel silahlarla verilecek yerel savaşlara ağırlık tanımaktadır.

"Soğuk savaş" ise, ABD silahlı kuvvetlerinin polis işlevini maskeleyen araçlarından biridir. "...Soğuk savaşın ana karakteri," demektir Hizmet Talimatnamesi, "çatışan ulusların askeri güçleri arasında açık silahlı çatışmanın mevcut olmasındır." İdeolojik nüfuz sağlama, siyasal baskı ve emperyalist haberalma servisleri aracılığıyla yıkıcı faaliyetler yürütmenin yanısıra, emperyalist ideologlar "soğuk savaş" kavramı içine askeri şantajı ve sosyalist devletlere, kapitalist ülkelerdeki emekçi halkın devrimci-kurtuluş mücadelesine

sine ve ezilen halkların ulusal kurtuluş hareketlerine karşı üstü kapalı biçimde askeri kuvvet kullanılmasını da dahil etmektedirler.

ABD silahlı kuvvetleri, aynı zamanda, "soğuk savaş" kavramına dahil edilmiş bulunan "özel" savaşlar yürütmekle de yükümlü kılınmıştır. ABD Ordusu Kurmay Başkanı tarafından imzalanmış bulunan ve Güney Vietnam gerillaları tarafından ele geçirilen gizli bir talimatta, ABD silahlarıyla ABD "danışmanlarının" ve "eğitmenlerinin" rehberliği altında ve ABD birliklerinin de katılmasıyla kukla hükümetler tarafından yürütülen sömürge savaşları ve içsavaşlar "özel" savaş olarak nitelendirilmektedir. Birçok ülkede yerli birliklere "iç savunma yöntemlerini" veya, başka bir deyişle ulusal kurtuluş hareketine ve demokratik harekete karşı nasıl davranılacağını öğreten binlerce ABD askeri uzmanı mevcuttur.

EMPERYALİST ORDULARIN YAPISINDAKİ ÇELİŞKİLER

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nın deneyleri göstermiştir ki, büyük ölçüde ezilen sınıfların mensuplarından oluşan kitlesel ordular, emperyalistler için istedikleri kadar güvenilir değildir. Ne var ki, modern savaşlar da onlarsız olamayacağından, emperyalistler kitlesel ordular devşirmeden edemezler.

Emperyalistler, kitlesel ordularını güvenilebilir hale getirmek için her çareye başvurmuşlardır. Bunların görüşüne göre, faşist bir rejim kurulması, özellikle işçi sınıfının ve ilerici aydınların en bilinçli temsilcilerinin fiziken yok edilmesi veya yalıtılması, bu açıdan çok etkindir. Nazi Almanyası'nda, faşist İtalya'da ve militarist Japonya'da bu böyle olmuştur. İspanya'da, Portekiz'de, Yunanistan'da ve üstü kapalı da olsa daha başka kapitalist ülkelerde yapılan da budur.

Bununla beraber, emperyalist burjuvazinin bu önlemleri, askerlere yüksek moral ve üstün savaş yeteneği kazandırmaya her zaman yetmemektedir. Aksine bunlar, devrimci durumun olgunlaşmasını hızlandırmakta ve bu ülkelerde ilerici güçlerin mücadelesini canlandırmaktadır.

Tüm emperyalist ordularda erleri ve subayları halktan, sınıf bilincine sahip proleterlerden, ilerici güçlerden yalıtılmak için büyük özen gösterilmektedir. Bu amaçla işsiz güçsüz veya sınıf mücadelesinde henüz aktif biçimde yer alacak zamanı olamamış gençleri silah altına alırlar. Bazı ülkelerde ise askerlik hizmeti zorunlu değildir ve asker sözleşmelerle 3, 7, 12 yıl ve daha uzun süreler için kiralanır.

Silahlı kuvvetlerin paralı askerlerle oluşturulmasının teorik temeli şudur: Gelecekteki savaş büyük olasılıkla, ilk stratejik kademedeki birliklerin katıldığı yıldırım muharebeleriyle sonuca götürülecektir. Bunun için bu birlikler en mükemmel silahlarla donatılmalı, bunlara üstün bir muharebe yeteneği ve hazırlığı kazandırılmalıdır.

ABD'de genel bir kur'a yasası uygulanmakla beraber, erlerin ve assubayların büyük kısmı kiralık askerlerdir. Batı Almanya'da Bundeswehr'e kur'a ile alınan askerlerden bir kısmı 18 aylık mecburi hizmetten sonra sözleşme imzalayarak orduda kalmaktadırlar. Bunlar da özellikle, doğu Avrupa ülkelerinden göçedenlerin, eski nazi Wehrmacht subaylarının, SS ve Gestapo mensuplarının veya diğer savaş suçlularının çocukları arasından devşirilmektedir. Japonya'nın "kendi kendini savunma kuvvetleri" diye adlandırılan ordusu ise, çoğunluğu köylüler ve deklase (sınıfının dışına düşmüş) unsurlar arasından devşirilmiş paralı askerlerden oluşmaktadır.

Emperyalist ordularda subayların seçiminde sınıfsal ve siyasal kriterlere gittikçe daha büyük önem verilmektedir. ABD'de West Point, Annapolis

ve Colorado Springs askeri kolejlerine girecek olanların mutlaka ya cumhurbaşkanı veya cumhurbaşkanı yardımcısı, ya bir Kongre üyesi veya savunma bakanı, yada ordu, donanma veya hava kuvvetleri sekreterlerinden biri tarafından tavsiye edilmiş olması gerekmektedir. Bu, doğal olarak, işçi ve küçük köylü çocuklarının bu okullarda yetişmelerini engellemektedir.

Batı Almanya'da, 1962'de, subayların yüzde 6'sını aristokrat ailelerden, yüzde 80'ini burjuva ailelerden gelenler, yüzde 12'sini büro emekçilerinin çocukları ve ancak yüzde 2'sini işçi ve köylü çocukları oluşturmaktaydı. Bu subay ve assubay kadrolarının çekirdeğini ise Nazi Ordusu ve SS birliklerinin kalıntıları meydana getirmektedir.

Emperyalist ordularda askerler komünizmden ve tüm ilerici güçlerden nefret duyguları geliştirilecek şekilde şartlandırılmaktadır. ABD Saha Hizmet Talimatnamesi'ni göre, "birliklerin enformasyon ve eğitimi" için çeşitli birimler kurulmuştur. Bunların görevi, askerlere hitaben bir yığın anti-komünist yayın çıkartmak, kapitalizmi yücelten ve sosyalizmi aşağılayan radyo ve TV yayınları hazırlamak, bu espride film yapımını desteklemektir. Batı Alman Bundeswehr'inde de subayları ve astsubayları, askerlerin anti-komünist ruhta eğitimi için yetiştirecek bir "iç rehberlik okulu" vardır.

Emperyalist ordularda ilerici eylemlere katılanlar gaddarca baskılara maruz bırakılmaktadır. Askerlerin eğitiminde ve şartlandırılmasında kullanılan "hayatta kalma" teorisi de körükörüne itaat yaratmağa yöneliktir. Bu teoriye göre, askerler muharebede karşı tarafı ne için öldüreceğini, savaşın kimlerin çıkarına verildiğini ve savaş alanlarında kimlerin çıkarları uğruna kan döküldüğünü düşünmeksizin silaha sarılmalıdırlar. Muharebe eğitimi sırasında sürekli olarak askerlerde esir düşme korkusu geliştirilmeğe çalışılmaktadır. Askerlere, Sovyet Ordusu'na esir düştükleri takdirde

korkunç işkencelere tabi tutulacakları telkin edilmektedir. Ayrıca, askerlerin egemen sınıfların çıkarları uğrunda çarpışmasını teşvik etmek ve "düşman propagandasından etkilenmez" kılmak için "muharebeye aktif katılma" primi adı altında maddi çıkarlar da vaad edilmektedir.

Ama tüm bunlara rağmen, emperyalist askeri-siyasal liderler, haksız, ilhakçı savaşlar sırasında ordu saflarında moral bozukluğunu durdurmayı başaramamaktadırlar.

Nitekim Vietnam'da nisbeten küçük bir haksız savaşı yürütmek için dahi ABD'de yeteri kadar gönüllü bulunamamış ve hükümet gençleri zorla askere almağa mecbur olmuştur. Savaşın tırmanışına karşı tepki, gençler arasında askerden kaçma olaylarının kitlesel boyutlara ulaşmasıyla sonuçlanmıştır. ABD Seçkin Hizmet Yönetimi Dairesi'nin açıklamasına göre, sadece 1966 Eylül'ünde 13 bin 500 asker kaçağı vardı ve bu yüzden 1000 kişi hapsedilmişti.

ASKERİ-SİYASAL EMPERYALİST BLOKLAR

Modern emperyalist askeri mekanizmanın gerici rolü, saldırgan askeri-siyasal bloklarda en net ifadesini bulmuştur. Bunlar ABD emperyalistleri tarafından dünya egemenliğini sağlamak, kapitalist ve yeni kurtulmuş ülkelerde devrimci güçleri ezmek ve dünya sosyalist sistemine karşı bir savaş için uluslararası gericiliğin tüm kaynaklarını seferber etmek üzere kurulmuştur.

Askeri blokların anti-komünist yöneltimi, Avrupa ve Asya kapitalist devletlerinden birçoğunun gerici sınıflarına da cazip gelmiştir. Kitlelerin muhalefetine rağmen, hükümetleri ABD'nin isteğine uygun olarak bu bloklara katılmıştır.

Barişe en büyük tehdit, 1949'da kurulan Kuzey Atlantik Anlaşma Örgütü (NATO)'dan gelmektedir.

ABD, İngiltere, Kanada, Fransa°, İtalya, Belçika, Hollanda, Norveç, Danimarka, Portekiz, İzlanda ve Lüksemburg, 1952'de ABD'nin baskısı altında Yunanistan ve Türkiye, üç yıl sonra da Batı Almanya, NATO'da yer almışlardır.

1954'te Kore'de ABD saldırısının boşa çıkması ve Vietnam'da Fransız Sömürgecilerinin yenilgisi üzerine, ABD, İngiltere, Fransa, Avustralya, Yeni Zelanda, Tayland, Filipinler ve Pakistan, Güneydoğu Asya Anlaşma Örgütü (SEATO)'yu oluşturmuşlardır.

1955 Kasım'ında Merkezi Anlaşma Örgütü (CENTO) Türkiye, Irak, Pakistan, İran ve İngiltere'nin işbirliğiyle kurulmuştur. Başlangıçta bu pakt Bağdat Paktı adını taşımışsa da, 1958 Temmuz'undaki olaylardan sonra Irak bu bloku terketmiş, bunun üzerine isim değiştirilmek zorunda kalmıştır. Biçimsel olarak ABD CENTO'ya üye olmamakla beraber, diğer bloklarda olduğu gibi bunda da başrolü o oynamaktadır.

Yukarıda sayılanlara ek olarak emperyalistler, ANZUS, Batı Avrupa Birliği ve NATO, CENTO ve SEATO'da yer alan ülkelerin katıldığı ASPAC gibi askeri-siyasal bloklar da oluşturmuşlardır. Ulusal ve sosyal kurtuluşları için mücadele eden Latin Amerika halklarına karşı kurulan OAS, ODECA gibi diğer bloklar da, hükümetleri ABD'nin baskısı altında bulunan ülkeleri bir araya getirmektedir.

Bu askeri bloklar, ABD emperyalistlerine, müttefiklerinin silahlı kuvvetlerinin içine kendi ajanlarını yerleştirmek, askeri faşist darbeler hazırlamak ve gerçekleştirmek için "yasal" olanak vermektedir. (Böyle bir darbe 1967'de Yunanistan'da gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Fransa'da 1961'de ve İtalya'da 1964 yılında demokratik güçlerin ka-

---

°) Fransa 1966'da NATO'nun askeri örgütünden ayrılmış, fakat siyasal komitesinde kalmağa devam etmiştir.

rarlı direnişini sayesinde başarısızlığa uğrayan darbe girişimleri olmuştur.)

NATO, sadece bellibaşlı emperyalist güçler hükümetlerinin ortak eylem için anlaşmasından ibaret olmayıp, aynı zamanda nükleer füzeler de dahil, modern silahlarla donatılmış muazzam silahlı kuvvetlere komuta eden bir askeri-siyasal örgüttür. NATO Ortak Askeri Komutanlığı'nda ise yönetici rol ABD generallerine aittir.

Emperyalist bloklardaki ülkelerin hükümetleri, NATO, CENTO ve SEATO ile diğer askeri bloklara üye ülkelerden herbirinde devrimci eylemlere karşı müttefik silahlı kuvvetlerin kullanılmasını öngören anlaşmalar imzalamışlardır.

Ne var ki, saldırgan bloklarda yeralan ülkelerin çoğu, özellikle de ekonomik bakımdan geri olanlar, muazzam askeri yüklerin altından kalkabilecek durumda değildirler. Bu durum sadece kitleler açısından değil, aynı zamanda egemen çevrelerin bazı kesimleri açısından da tepkilere neden olmaktadır. Örneğin, Türkiye'nin NATO'ya bağlanmış bulunan silahlı kuvvetleri, ülke ulusal gelirinin büyük bir kısmını yutmaktadır.

Ayrıca, NATO'nun ve diğer blokların birliği, ekonomik rekabet ve ulusal çelişkilerden ötürü giderek sarsılmaktadır. Kitlelerin baskısı altında saldırgan bloklara üye bazı devletlerin hükümetleri, diğer ülkelerin halklarının ulusal kurtuluş mücadelesini ezmek için asker göndermeyi, kendi topraklarında emperyalist güçlerin füze üslerini bulundurmamayı reddetmektedirler. ABD'nin kuvvetli baskısına rağmen hiçbir NATO üyesi ülke, Vietnam'daki ABD saldırısını desteklemek üzere asker göndermeye yanaşmamıştır.

Emperyalist bloklardaki ülkelerin halkları, ABD emperyalistlerinin bir savaş halinde kendi "müttefiklerini" dahi kırmağa hazır bulunduğunu giderek farketmektedirler. 19 Ağustos 1961 tarihli bir TASS ajansı haberi, savaş halinde İran toprak-

larında 40 nükleer mayın patlatılmak üzere şimdiden hazırlık yapılmasını öngören gizli bir CENTO planını açıklamıştır.

Fransa'nın NATO'nun askeri kanadından çekilmesi, daha sonra bu ülkenin blokun yönetici organlarından çıkartılması, Britanya ve Belçika hükümetlerinin ülkelerinin NATO'ya taahhütlerinde indirim yapılmasını istediklerini açıklamaları, İran ve Pakistan hükümetlerinin CENTO ve SEATO'da ABD tahakkümüne muhalefete başlamaları, tüm bunlar, emperyalist bloklardaki çelişkilerin yeni bir aşamaya girdiğini gösteren olgulardır.

Ancak, kapitalist sistemin ve emperyalist devletlerin silahlı kuvvetlerinin organik kusurları ve kendine özgü çelişkileri daima göz önünde tutulmakla beraber, emperyalist silahlı kuvvetlerin olanaklarını küçümsemek hatasına da asla düşülmelidir. İnsan mevcudu yüksek olan bu ordular, yeni silahlarla donatılmış, tek bir komuta altında birleştirilmiştir ve sürekli olarak saldırgan savaşlar vermeğe şartlandırılmaktadır.

ABD emperyalistleri, ABD, Britanya, İtalya, Kuzey Afrika, Türkiye, Grönland ve Pasifik Okyanusu'nda sayısız askeri üsler kurmuşlardır. Emperyalistler bunların savunma üsleri olduğunu söylemektedirler. Oysa bu üsler, saldırganların sığına tahtasıdır. Ayrıca, nükleer denizaltı yapımına da hız vermişlerdir. Pentagon'a göre, donanma, ABD nükleer potansiyelinin yüzde 50'sine komuta etme durumundadır.

ABD deniz kuvvetleri, ilk fırsatta sosyalist ülkeleri vuracak şekilde mevzilendirilmiştir. Nükleer füzelerle donatılmış atom denizaltıları, Kuzey Doğu Atlantik Okyanusu'nda ve Akdeniz'de devriye gezmektedir. ABD deniz kuvvetlerinin en güçlüsü olan Yedinci Filo, sürekli Sovyet uzakdoğusunda ve Güneydoğu Asya ülkeleri sahillerinde doluşmaktadır. Altıncı Filo'nun savaş gemileri özellikle Akdeniz sularını kontrol altında tutmakta-

dır. Pasifik Okyanusu'ndaki Birinci Filo'nun bir kısmı ise sosyalist ülkelere karşı pusudadır.

ABD emperyalistleri ve diğer ülkeler, ilerici devletlere ve hareketlere karşı savaşmak için ve sömürgeci baskı rejimini ihya etmek için sık sık uydularını ve paralı asker çetelerini harekete geçirmektedirler. ABD, Britanya ve Batı Almanya emperyalizmi tarafından telkin edilip tezgahlanan İsrail'in Arap halklarına 1967'deki saldırısı bunun bir örneğidir.

Tüm bunlar, barışsever halkları, bir an için dahi olsun boş bulunmamağa zorlamaktadır.

GENÇ ULUSAL DEVLETLERİN ORDULARI

Çağdaş dönemin baş çelişkisi, yani kapitalist sistem ile sosyalist sistem arasındaki çelişki, yeni bağımsızlığa kavuşmuş devletler ve bunların orduları üzerinde büyük etki yapmaktadır. Bu çelişkinin ve özellikle de dünya sosyalist sisteminin etkisi altında genç bağımsız devletlerde sosyal güçler hızla kutuplaşmaktadır. Gelişme yolundaki ülkelerin ilerici yurtsever güçleri, üretim güçlerinin yüksek bir gelişme seviyesine ulaşmasının, siyasal ve ekonomik bağımsızlığın pekiştirilmesinin, ve halklarının maddi refah ve kültürlerinin artmasının ancak sosyalist kuruluşa girişmekle mümkün olacağını hergün biraz daha farketmektedirler. Bu uyanış, genç bağımsız devletlerin ordularını da etkilemektedir. Dünya sosyalist sistemi de ilerici gelişme yolundaki genç devletlere, savunma güçlerinin artırılması ve silahlı kuvvetlerinin geliştirilmesi de dahil her türlü yardımı yapmaktadır.

Ulusal kurtuluş mücadelesinin, anti-emperyalist devrimin yürütülmesi, aynı zamanda halk ordularının kuruluş ve gelişme sürecini de oluşturur. Örneğin Cezayir Ulusal Halk Kurtuluş Ordusu, Burma

Ordusu ve Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi Ordusu böyle yaratılmıştır.

Angola, Mozambik, Gine Bissau, Zimbabve, Namibia ve Güney Afrika halklarının sömürgecilere, faşist ve ırkçı rejimlere karşı verdikleri silahlı mücadele süreci içinde de devrimci ordular kurulmuştur. Deneyler göstermektedir ki, sömürgeciler ve kokuşmuş rejimler tarafından emekçi halka dayatılan silahlı mücadele, kaçınılmaz olarak, halkın devrim sanatını öğrendiği bir okul haline dönüşmektedir. Bu mücadeledir ki, onlara sadece ulusal kurtuluş için mücadele etmekle kalmayıp, kurtarılmış bölgelerde temel sosyal reformların da yapılması gerektiğini göstermektedir.

Birçok sömürgeler ise, siyasal bağımsızlıklarını öyle uzun boylu silahlı mücadele vermeden kazanmışlardır. Sömürgeciler, başlarına kukla hükümetler oturtmak ve böylece kendi ekonomik pozisyonlarını sürdürmek amacıyla onlara bağımsızlığı "lütfetmişlerdir".

Bu ülkelerde ordular ya eskiden kalma "ulusal yapı" üzerine kurulmuş, veya yeniden, devletin sosyal ve siyasal tabiatına uygun biçimde örgütlenmişlerdir.

Bazı ülkelerde ordu birlikleri, gericici kukla rejimleri devirmiş olan ilerici subaylar tarafından yönetilmekte ve bu sayede bu ülkeler demokratik sosyal-siyasal reformlara girişmektedirler. 1952'de Mısır'da, 1958'de Irak'ta, 1962'de Yemen'de ve 1969'da Libya'da böyle olmuştur. Suriye'de 1965'te ordu birlikleri, sendikalar ve ilerici siyasal örgütler tarafından yönetilen emekçi kitlelerin eylemlerini desteklemişlerdir. Böylece askeri diktatörlük devrilmiş ve önemli sosyal-ekonomik reformların yapılabilmesi yolu açılmıştır.

Genç ulusal devletlerde ordunun ilerici reformlara karşı tutumu ve anti-emperyalist mücadelede savaş yeteneği, büyük ölçüde subay kadrolarının sosyal kompozisyonuna ve siyasal tutumuna bağ-

lıdır. Modern silahlarla donatıldığı halde, Birleşik Arap Cumhuriyeti silahlı kuvvetleri 1967 Haziran'ında, İsrail saldırganlarına karşı askeri yenilgiye uğramıştır. Bunun başlıca nedeni, generallerin ve subayların feodallerle bağlantılı ve dolayısıyla da gerici olan büyük kısmının Cumhuriyet'teki ilerici değişimleri savunmak istememeleiydi. Bunlar daha sonra hükümete karşı bir kompoda da yer almışlardır. Ancak kitleler tarafından desteklenen Nasır Hükümeti, 1967 Haziran-Ağustos aylarında bu tipten yüzlerce general ve subayı görevlerinden uzaklaştırmıştır.

- °) Genç ulusal devletlerde ordu'nun mutlaka ve her daim anti-emperyalist ve emekçi halktan yana bir tutum içinde olamayacağını, içindeki çeşitli eğilimlerin sürekli çatışma halinde olduğunu, zaman zaman gerici eğilimlerin ağır basarak ülkeyi emperyalizmin kucacağına da atabileceğini, Mısır'daki son gelişmeler kanıtlamaktadır. Mısır'ın anti-emperyalist yönetimi sırasında Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından da en etkin şekilde desteklenen Mısır askeri bürokrasisi, Nasır'ın ölümünden sonra Ali Sabri gibi anti-emperyalist elemanları tasfiye etmiş ve Enver Sedat'ın kişiliğinde temsilcisini bulan işbirlikçi unsurlar yönetime egemen olmuştur. Sedat yönetimi, Mısır halkının en büyük desteği gördüğü Sovyetler Birliği'ne sırt çevirmiş, ABD emperyalizmiyle ilişkiye girmiş, dahası Filistin halkının haklı davasını, İsrail Devleti'ni kayıtsız şartsız muhatap alarak ve diğer Arap halklarından habersiz gizli pazarlıklara girerek siyonistlere satmıştır. Bu gelişmeler, işçi sınıfının siyasal hareketinin siyasal, örgütsel, ideolojik ve askeri önderliğinde yürütülmeyen devrim hareketlerinin her an içeriden hançerlenebileceğini somut olarak kanıtlamıştır. (Ç.N.)

Emperyalistler, genç ulusal devletlerin ordularını nüfuz altına almak için her yola başvurmuşlardır. Bunu, özellikle batılı güçlerden satın alınmış bulunan silah ve gereçlerin kullanılmasını öğretmek için gönderdikleri "eğitmenler" aracılığıyla, ve subayları yolsuzluklara bulaştırarak, darbeler örgütleyerek yapmaktadırlar. Bazı Afrika devletlerinde askeri darbeler gerici güçleri iktidara getirmektedir. Çoğu durumlarda bu darbeler emperyalist devletler tarafından sırf kapitalist olmayan kalkınma yoluna girmiş hükümetleri alaşağı etmek (Gana'da olduğu gibi) veya ülkenin siyasal ve ekonomik bağımsızlığa yönelimini engellemek için tezgahlanmaktadır. Birçok Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde iktidarın gerici askeri cuntalar tarafından ele geçirilmesi de, bu ülkelerdeki sosyal çelişkileri ortadan kaldıramamıştır. Aksine, yeni sömürgeci rejimler altında bu çelişkiler daha da şiddetlenmiş, ve yerli ve yabancı gericilerin egemenliğine karşı mücadele en keskin biçimleri almıştır. Egemenliğini elinde tutan her bir ülkenin kendine özgü çelişkileri ve bu çelişkilerin çözümleri, o ülkenin silahlı kuvvetlerinin gelişmesinin esasını teşkil eden özgül karakter ve ilkeleri de belirlemektedir.

Hindistan ulusal silahlı kuvvetlerinin gelişmesi çok özgül bir biçimde olmuştur. İngiltere, Hindistan'ın ve diğer ülkelerin halklarını baskı altında tutmak, aynı zamanda İngiltere'ye rakip diğer emperyalist güçlere karşı kullanmak üzere Hindistan'da asker gücü büyük ölçüde Hintlilerden oluşan birlikler kurmuştur. Ayrıca, ülkede birkaç silah fabrikası da kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz sömürgecileri Hindistan'a bağımsızlık vermek zorunda kalmışlardır. Saldırgan emperyalist bloklarla bağlantısızlık politikası ilan eden Hindistan Hükümeti, bunun bir sonucu olarak İngiliz subaylarını ordudan çıkartmıştır. Ayrıca bir ulusal savaş sanayii kurmağa başlamış-

tır. Sovyetler Birliği, bağımsızlığını koruması için bu konuda Hindistan'a büyük ölçüde yardım etmiştir.

Bazı bağımsız devletlerin burjuva hükümetleri, orduyu kendi ellerinde tutabilmek ve gerici amaçları uğrunda kullanabilmek için subay kadrolarının demokratikleştirilmesine karşı çıkmaktadırlar. Bununla beraber, sosyal dönüşümlerde ve yeni sömürgeciliğe karşı mücadelede ordunun gittikçe artan rolü, askeri donatımdaki gelişme, uzmanlaşmanın daha kapsamlı hale gelmesi ve mühendislerle teknik personelin öneminin gittikçe artması, subay kadrolarının, halkçı aydınların, emekçi halkın çocuklarına da açılmasını zorunlu kılmıştır. Genç subaylar ve erler arasında demokratik ve sosyalist düşüncelerin gittikçe büyüyen bir etkinlik kazanması, gericiliğin ve bağımlılığın üstesinden gelebilmek için kapitalist olmayan yolu seçmek ve dünya sosyalist sistemine güvenmek gerektiğinin halk tarafından gittikçe daha açık anlaşıldığı genç ulusal devletler açısından mantıksal bir gelişmedir.

Saldırgan bloklardaki genç devletlerin, özellikle de birçok Latin Amerika ve bazı Afrika ülkelerinin orduları tamamen Batılı güçlerin "yabancı lejyonları" haline dönüştürülmüşler, kendi ülkelerindeki ve komşu ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerini ezmek için emperyalizm tarafından kullanılan maşalar olmuşlardır.

Ulusal kurtuluş hareketinin hızla büyümesi ve genç ulusal devletlerdeki sınıf mücadelesinin gelişmesi, kaçınılmaz biçimde, bu devletlerin ordularında yurtsever güçlerin gelişmesine, ilerici, devrimci güçlerle gerici, karşı-devrimci güçler arasındaki çelişmelerin şiddetlenmesine yolaçmaktadır.

2 SOSYALİST ORDULAR

Muzaffer proletaryanın askeri örgütlenme sorunu, marksizm-leninizm'de önemli bir yer tutar, ve savaş ve ordu üzerine öğretinin başlıca konularından biridir. Konunun önemi, sosyalizmin başarılarını uluslararası emperyalist gericiliğe karşı savunmanın başlıca silahı, yani sosyalist devletin silahlı kuvvetleriyle ilgili olmasından ileri gelmektedir.

Sosyalist ülkelerin orduları, sosyal tabiatları, tarihsel amaçları ve moral yapıları bakımından sömürücü devletlerin ordularından kökten ayrılırlar. Çünkü özgül koşullardan doğmuşlardır ve gelişmeleri de, burjuva ordularının gelişmesine hükmeden yasalardan nitel olarak çok farklı yasalarla belirlenir.

Burjuvaziye karşı proletaryanın sınıf mücadelesine hükmeden yasalar, sosyalist devletin kendi silahlı kuvvetlerini kurmasını gerektirir. Onu böyle davranmaya zorlayan sömürücü sınıflardır.

Çünkü ilk defa bu sınıflar, emekçi halka karşı silahlı şiddete başvurmuşlardır. Bundan ötürü, iktidarlarını pekiştirmek, devrimci kazanımlarını korumak ve sosyalist yurdu savunmak için işçi sınıfı kudretli bir silahlı güç yaratmak zorundadır. "Eğer egemen sınıf, yani proletarya," demektedir Lenin, "iktidarı elinde tutmak istiyorsa, bunun için askeri örgütü ile bunu yapmağa muktedir olduğunu ispat etmelidir."^o

Sosyalist ülkelerin orduları, yeni türden ordulardır. Karakterleri ve sosyal-siyasal özleri bakımından tamamen sosyalist sistemin tabiatına uygun olarak belirlenmişlerdir, onların birer organlarıdır, ve marksist-leninist partiler onları yöneten, yol gösteren ve örgütleyen güçlerdir.

Sosyalist orduları, burjuva ordularından ayrılan en önemli özelliklerden biri, bunların gerçekten halkın orduları olmalarıdır. İşçi ve köylülerin, tüm emekçi halkın çıkarlarını savunmakta, halkla kopmaz biçimde kenetli bulunmakta, işçi sınıfı ile emekçi köylülük arasındaki ittifakı, sosyalist toplumun sosyal, siyasal ve ideolojik birliğini yansıtmaktadır. Sovyet Ordusu, Lenin'e göre, "işçi ve köylülerin silahlı gücüdür; ve bu güç eski daimi ordularda olduğu gibi halktan ayrı değildir, aksine halkla sıkı şekilde bağlıdır."^{oo}

Sosyalist orduların ayırddedici bir başka özelliği, halklar arasında dostluk ve kardeşlik esası üzerine kurulmuş, tek bir sosyalist toplulukta birleşen sosyalist ulusların özgürlük ve bağımsızlığını savunan ordular olmalarıdır. Sömürücü devletlerde ordular, ulusal baskının bir aracıdır ve büyük güç şovenizmi, kendini beğenmişlik, büyüklük ve ezilen uluslara karşı nefret duygusu içinde eğitilirler. Oysa dünya sosyalist sisteminin ordu-

^o) V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol.29. p.152

^{oo}) V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol.26. p.103

ları, tüm ulusların ve milliyetlerin özgürlüğü ve eşitliği ruhunda yetiştirilirler.

Sosyalist orduların dünya sosyalist sisteminin kurulmasıyla ortaya çıkan bir başka ayırmedici özelliği, bunların sosyalist enternasyonalizm ruhunda yetiştirilmesi, yakın işbirliği ve kardeşçe karşılıklı yardımlaşma temeli üzerine kurulup geliştirilmesidir.

Askerlerin yüksek bilinçliliği de, sosyalist devletler ordularının ayırmedici bir özelliğidir. Lenin, "dünya tarihinde ilk defadır ki, niçin çarpıştığını bilen bir ordu, bir silahlı güç yaratılmıştır; ve, dünya tarihinde ilk kez işçiler ve köylüler, Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ni, emekçi halkın iktidarını savunduklarını bilerek inanılmaz fedakarlıklarda bulunmuşlardır..."^o demektedir.

Toplumun ve devletin tümünün sosyal tabiatı, sosyalistçe sosyal ilişkiler, askerlerin yüksek bilinçliliğinin nesnel temelini oluşturur. Burjuva ordularında egemen olan bireycilik ve bencillikten farklı olarak sosyalist ordular askerleri, sosyal çıkarları ve özelemleri herşeyden üstün tutarlar, bütünü, bütünün başarılarını, şerefini ve şanını düşünürler.

Komünist ahlakın, ordu mensubunun nasıl davranması gerektiğinin kuralları yasalarda ve askeri talimatnamelerde belirlenmiştir. Herşeyi para ile ölçen burjuvi ahlakı ile alabildiğine ahlaksızlığın, şiddetin ve insandan nefret kültürünün egemen olduğu emperyalist ordulardan farklı olarak, sosyalist ülkelerin ordularında askerler komünist ahlak ilkelerine göre eğitilirler. Komünist ahlakın askeri görevlere ve sosyal değerlere bilinçli olarak sahip çıkmak, dürüstlük ve doğruluk, ahlaki safiyet, sosyal ve özel yaşamda tevazu gibi özellikleri, askerlerin tüm davranışlarına egemendir.

---

^o) V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol.29, p.221

KIZIL ORDU'NUN ÖRGÜTLENMESİ

Sovyet Devleti, sosyalist bir devletin silahlı kuvvetlerinin geliştirilmesi konusunda hiçbir deneye sahip olmadığı için, ordunun ve donanmanın yaratılmasında çok büyük zorluklarla karşı karşıya kalmıştı. "Kızıl Ordu'nun örgütlenmesi," demektedir Lenin, "daha önceleri teorik olarak dahi hiçbir zaman ele alınmamış yepyeni bir sorundu."^o

Yeni türden bir proleter askeri örgüt yaratmak düşüncesini ilk ortaya atanlar, Karl Marx ve Friedrich Engels olmuşlardır. 1848-59 devriminin ve özellikle Paris Komünü'nün deneyleri üzerine çözümler ve genellemelere dayanarak, muzaffer bir devrimin ilk görevinin eski orduyu ezip dağıtmak, yerine yepyeni bir ordu yaratmak olduğunu söylemişlerdir.

Muzaffer proletaryanın askeri örgütünün karakterini belirlerken, Marx ve Engels, birinci olarak sosyalist devrimin aynı anda gelişmiş kapitalist ülkelerin hepsinde veya çoğunda birden başlayacağı öngörüsünden; ikinci olarak, silahlı kuvvetlerin 19. Yüzyılın ikinci yarısındaki durumundan ve askeri başarılarından; üçüncü olarak da, sosyalist toplumun iç yapısının bir çözümlenmesinden hareket etmişlerdir.

Bu nedenledir ki, sosyalist ülkelerle burjuva ve burjuva-öncesi devletler arasındaki savaşların ancak devrimin ilk döneminde mümkün olabileceğine ve sosyalist devletin kitlesel bir silahlı güce de ancak bu dönemde ihtiyaç duyacağına inanmışlardır. Marx ve Engels, aynı zamanda, geçen yüzyılda Avrupa'nın Fransa, Almanya ve Rusya gibi kıtasal devletlerinde güçlü bir askeri bürokratik mekanizma yaratılmışken, Britanya ve ABD'nin henüz böyle kuvvetlere sahip olmadıklarını da göz önünde tutmuşlardır. Yukarıdaki görüşlerin ışığında Marx ve

---

^o) V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol.29, p.152

Engels, sosyalist devrim sürecinde burjuva ordusunun yerine tüm halkın silahlanmasını ve bir sosyalist milis kurulmasını önermişlerdir.

Lenin başta olmak üzere Rus marksistleri, bu marksist öneriyi geliştirip somutlaştırmışlardır.

Lenin ve Bolşevik Partisi, yeni tarihsel koşullarda proletarya devriminin askeri programını çizmişlerdir. Eski ordunun dağıtılması ve sosyalist devletin kendi askeri örgütünü yaratması görevini ortaya koymuşlar ve bu görevleri yerine getirmek için gerekli teorik temelleri atmışlardır.

Ekim Devrimi'nden önce ve Devrim'in zaferinden hemen sonra Komünist Partisi ve Sovyet Hükümeti düzenli bir ordu yaratma eğiliminde değildiler, sadece marksist öneriye uygun olarak düzenli ordunun yerine bir sosyalist milis kurulmasını düşünmekteydiler. Ancak uluslararası emperyalizmin silahlı müdahalesi ve içsavaşın ulaştığı boyutlar bu önerinin gözden geçirilmesini zorunlu kılmıştır. Sovyet Devleti'nin düzenli bir orduya ihtiyacı olduğu görüşünün teorik temellerini cesaretle ilk atan Lenin olmuştur.

Ancak bu ordu nasıl yaratılacaktı? Devrimin yeni ordusu nasıl bir şey olacaktı? Rusya Sovyetleri'nin Üçüncü Kongresi'nin kabul ettiği ve "Emekçi ve Sömürge Halkların Hakları Bildirgesi"nde şöyle deniliyordu:

"Emekçi kitlelerin iktidarını tamamen güvence altına almak ve sömürücüler iktidarının yeniden kurulması ihtimalini tamamen dışlamak amacıyla emekçilerin silahlandırılması, işçilerin ve köylülerin sosyalist kızıl ordusunun kurulması ve mülk sahibi sınıfların tamamen silahsızlandırılması kararlaştırılmıştır."

28 Ocak 1918'de Birinci Sovyet Hükümeti'nin Başkanı Lenin, işçi ve köylülerin kızıl ordusunun örgütlendirilmesi üzerine kararnameyi imzalamıştır. 11 Şubat'ta da kızıl donanmanın yaratılmasını öngören kararname yayınlanmıştır.

Başlangıçta Kızıl Ordu'ya sadece gönüllüler kabul edilmiştir. Askeri şefler tayinle değil, bizzat askerler tarafından seçilerek görevlendirilmiştir. Genç ordunun o dönemde ne büyük olanakları ne de tek ve kenetli bir örgütü vardı.

Oysa durum hızla kötüleşmekteydi. 18 Şubat'ta Wilhelm II'nin birlikleri tüm cephelerde saldırıya geçmişlerdi. Baltık ülkelerine, Beyaz Rusya'ya, Ukrayna'ya girmeyi başarmışlardı. Petrograd ve ülkenin diğer merkezleri tehdit altındaydı.

İşte bu koşullarda 21 Şubat 1918 günü Sovyet Hükümeti, tarihsel çağrısını yapmıştır: "Sosyalist Anayurt Tehlikede!" Çağrının yankısı işçi ve köylüler arasında çok geniş olmuştur. Kızıl Ordu'ya kitleler halinde katılmalar başlamıştır. 23 Şubat 1918'de "sosyalist anavatanı savunma günü" düzenlenmiştir. Hükümetin çağrısına uyan binlerce insan savunma mekanizmasının kurulmasında görev almış, derhal cepheye gidecek taburlar kurulmuştur.

Bu tarih, yani 23 Şubat, vatanı savunmak üzere emekçilerin yurtseverce silaha sarılmasını ve devrim düşmanlarına kazandığı ilk zaferleri simgeleyen bir gün olarak SSCB'de her yıl "Sovyet Ordusu ve Savaş Donanması Günü" adı altında ulusal bayram olarak kutlanmaktadır.

1918 yazına doğru ülke topraklarının dörtte üçü karşı - devrimcilerin ve dış müdahalecilerin işgali altındaydı. Cephenin genişliği 12 bin kilometreyi buluyordu. Sadece Sibirya'da ve Uzakdoğu'da 150 bin müdahaleci asker vardı. Antant emperyalistleri Ukrayna'nın güneyine ve Trans-kafkasya'ya 130 bin insan yığmıştı. Kuzeyde Beyaz Muhafızlar, mevcudu 31 bin'i bulan yabancı birlikler tarafından destekleniyordu.

İşte bu sırada Kızıl Ordu'nun mevcudu yarım milyon savaşıya ulaşmıştı. Askeri yönetim organları, askeri komiserlikler oluşturularak topyekun bir askeri formasyon meydana getirilmeğe başlamıştı.

Aynı zamanda ilk kez mecburi askerlik hizmeti uygulanmağa başlanmıştır. Bu dönemde sadece emekçilerin ellerine silah verilmekteydi. Emekçi olmayanlar, diğer askeri mükellefiyetlere tabi tutulmakta, ekonomik kuruluşlarda, müstahkem mevkilerin yapımında çalıştırılmaktaydı.

Bu arada, Sovyet askeri okullarında işçi ve köylü kökenli kadrolar yetiştirilmesine başlanmıştır. Bu çalışmalarda eski ordunun askeri uzmanlarının deneylerinden de yararlanılmıştır.

Eski ordu uzmanlarının kullanılması nedenini Lenin şöyle açıklamaktaydı: "İşçilerin ve köylülerin okulda başarılı yetişebilmeleri için sabık subaylar arasından da kadrolar devşirmek gerekiyordu." Aralarında orduya gönüllü yazılanlar da bulunan eski subaylar, komünist komiserlerin ve kadroların denetimi altında tutuluyordu.

1920 Ağustos'una doğru, içsavaşın sonunda, eski ordu mensuplarından 48 bin 400 subay, 10 bin 300 askeri görevli ve 14 bin doktor Kızıl Ordu saflarındaydı.

Askeri alanda tecrübe yetersizliği nedeniyle bu dönemde bazı yanlışlar da yapılmıştır. Bu arada, işçilerin ve köylülerin Kızıl Ordusu'nun, sıkı askeri disiplin ve merkezi komuta olmadığı için, tarihsel görevini yerine getiremeyeceğini kavrayamayanlar çıkmıştır.

Sovyetler Birliği'nin düşmanları bu durumlardan alabildiğine yararlanmışlardır. Bu kişiler, ordunun ve donanmanın geliştirilmesi için Parti'nin ve hükümet'in aldığı her tedbire karşı çıkmışlardır. Sosyalist-Devrimciler, Menşevikler ve çeşitli anarşist unsurlar, tek komuta altında düzenli ve disiplinli bir ordu kurulmasını engellemek için herşeyi yapmışlardır.

Sekizinci Parti Kongresi'nde Lenin ve yoldaşları, geçmişten miras alınan partizan taktiklerinin sürdürülmesinde ısrar eden ve düzenli orduya karşı çıkan "ordu muhalefeti"ni yenilgiye uğrat-

mışlardır. Kongre, Lenin'in dzenli ordu gdrüşünü benimsemiş, ayrıca uluslararası durum gerektirdiğinde, sosyalist milis sistemine geçişin de mümkün olabileceğini vurgulamıştır.

Bu dönemde, Kızıl Ordu saflarında emekçi saflarından gelen değerli komutanlar yetişmiştir. Özellikle Mikail Frunze, Klim Voroşilov, Semyon Budyoni, Vassili Çapayev, Grigori Kotovski, Vassili Blıouker, Nikolay Chtchors ve Oleko Dundiç, yüksek komuta yetenekleri ve cesaretleriyle temayüz etmişlerdir. Üç yıllık savaştan sonra 1922 sonunda ülkede barış kesinlikle sağlanmıştır.

Kızıl Ordu'nun zaferini mümkün kılan, onun parti tarafından yönetilmesi idi. 1920'de 300 bin komünist, yani parti üyelerinin yarısı, 5 milyonluk Kızıl Ordu'nun saflarındaydı.

1924 sonuna doğru silah altındaki insan sayısı 562 bin'e düşürüldü. Bu nicel indirimin yanısıra, ordunun ve donanmanın savaş gücünü artıracak şekilde topçu birliklerinin, zırhlıların, uçakların ve istihkam çalışmalarının mükemmelleştirilmesine önem verilmiştir. Karadeniz, Hazar Denizi, Baltık Denizi ve Beyaz Deniz'de yeni savaş gemileri hizmete sokulmuştur.

1924 - 25'te başlayan askeri reformlar, silahlı kuvvetlerin komuta organizmalarının yeniden kurulmasını sağlamıştır. Aktif ordu ilkesi üzerine kurulan asker devşirme ve birlik örgütlenme sistemi, bölge esası üzerine kurulan bir sistemle mükemmelleştirilmiştir. Çeşitli noksanlıklarına rağmen, böyle bir sistem, barış zamanında büyük bakım masrafı gerektirmeyen küçük bir ordunun ayakta durmasını, aynı zamanda askeri birliklerin, ulusal ekonomi için üretici faaliyetten uzun süre uzakta kalmadan eğitim görmesini sağlıyordu.

Askeri sınır bölgelerindeki birlikler, teknik birlikler ve savaş filosu sürekli aktif durumdaydı. Kara kuvvetleri askeri bölgelerde yerel birlikler oluşturmuştu. Bunlar kural olarak yüzde 20'

si meslekten asker olan, kalanı da kura yoluyla en yakın köy ve şehirlerden devşirilmiş piyade ve süvari birliklerinden meydana geliyordu. Geçici personelin askeri eğitimi yılda üç ay üzerinden ve beş yıl süreyle yapılıyordu. Daha sonra bu askerler yedeğe ayrılıyordu.

1928 - 32 arasında birinci beş yıllık plana uygun olarak ülkede yeni sanayiler kurulmağa başlanmıştır. Ordu ve savaş filosu da, dönemin ihtiyaçlarına cevap verebilecek miktarda silah ve malzeme ile donatılmıştır. Zırhlı birlikler, modern bir hava kuvveti ve özel istihkam birlikleri oluşturulmuştur. Savaş filosu da giderek daha güçlendirilmiş, yeni zırhlılar inşa edilmiş, sahil bataryaları ve deniz uçakları geliştirilmiştir.

30 yıllarında SSCB savaş sanayiinin gelişmesi, yaklaşan İkinci Dünya Savaşı'nın hareket özelliklerine uygun biçimde Kızıl Ordu'nun ve donanmanın teknik bakımdan donatılmasını sağlayacak koşulları yaratmıştır. Bu dönemde Sovyet yapımcıları, savaşta büyük hizmetler görecektir olan YAK-1, MİG-3, LAGG-3 gibi avcı uçaklarının, İL-2 saldırı, PE-2 bombardıman uçaklarının prototiplerini geliştirmişlerdir. 1941 başında bu modellerin seri üretimine geçilmiştir. Ama yine de savaşın başlangıcından önce Sovyet savaş uçakları filosu tamamen yenilenmemiştir. Önceden prototipleri hazırlanan KV ağır tanklarının ve T-34 orta tanklarının savaş sırasında seri yapımına geçilmiştir. Ayrıca topçu araçlarının, cephanelerin, otomatik tabancaların, havan toplarının yeni modelleri ile Katyuşa roketatarlarının etüdleri daha savaş öncesinden yapılmıştır.

Savaştan önce orduyu ve donanmayı güçlendirmek için daha başka tedbirler de alınmıştır. Karmaşık koşullarda yürütülecek hareketler için, işbirliğinin örgütlenmesi, taktik hazırlıklar ve nişan talimleri, orduda kadroların oluşturulması için çalışmalara hız verilmiştir. Manevralar daha sık

yapılmağa başlanmıştır. Yeni talimatnameler yürürlüğe konulmuştur. 1941 Şubat ayında hükümet savaş halinde uygulanacak bir seferberlik planını kabul etmiştir. 1941 ilkbaharında savunma halk komitesi, sınırların savunması için yeni bir plan hazırlamıştır. Aktif ordu ve milislerden oluşan karmaşık sistemden kur'a eratina ve aktif birliklere dayanan tek sisteme geçilmesi, Sovyet silahlı kuvvetlerinin güçlendirilmesi yolunda önemli bir adım olmuştur. Bu geçişi, 1939 Eylül'ünde mecburi askerlik hizmeti üzerine yeni bir yasanın kabulü gerçekleştirmiştir. Bu yasa, silah altına alma konusunda sınıfsal sınırlama uygulaması usulünü kaldırmıştır. Askerlerin ve subayların kara ve hava kuvvetlerinde aktif hizmet ve yedeklik süreleri uzatılmıştır.

Askeri bölgelerde bir komutan ve iki yardımcı-sından oluşan askeri konseyler kurulmuştur. Aynı zamanda ordu şefleriyle birlikte, birliklerin durumu ve eğitiminden sorumlu olacak askeri komiserlikler yeniden ihdas edilmiştir. Komünist Partisi Merkez Komitesi kararıyla binlerce komünist, siyasal çalışmaları yürütmek üzere birliklere gönderilmiştir.

1941 Haziran'ına doğru Sovyet askeri kuvvetlerinin toplam gücü 1939'dakinin çok üstüne çıkmıştır. Ama bunlara rağmen, bazı sorunlar tamamen halledilememiştir. Zamanın dar olması ve savaşın beklendiğinden çok daha önce patlak vermesi bu aksaklıkların ortaya çıkmasında etken olmuştur.

22 Haziran 1941'de faşist Almanya, 190 tümen, 300'e yakın tank, 4950 uçak ve 47 bin'den fazla top ve havanla geceyarısı savaş ilan etmeden Sovyetler Birliği'ne saldırmıştır.

Faşist saldırının ilk darbesini yiyenler sınır birlikleri olmuştur. Deniz sınırlarında da düşmanın ilk saldırısını ilk göğüsleyen Karadeniz Filosu olmuş, faşistler bu filonun direnişi sayesinde deniz üssünü tahrip edememişlerdir.

Ne var ki faşist kuvvetlerin özellikle malzeme üstünlüğü çok büyüktü. 1941 Haziran'ına doğru Hitlercilerin askeri gücü Sovyet kuvvetlerinin 1,9 misli, ağır ve orta tank üstünlüğü 1,5 misli, yeni türden uçak üstünlüğü 2,3 misli, top ve havan üstünlüğü 1,2 misliydi.

Sovyetler Birliği'ne karşı saldırının zamanını tahmin etmekte hatalar işlendiğinden, ülke düşmanın ilk saldırılarına cevap vermeğe iyi hazırlanamamıştı. Ülke yönetiminin başında bulunan Josef Stalin son ana kadar savaşın başlamasını siyasal ve diplomatik yollarla ertelettirebileceğini umuyordu.

Sınır bölgelerindeki birliklerin geri çekilmesi, insan ve malzeme kaynaklarının düzenli seferberliğini allakbullak etmiştir. Tüm ülke, muazzam insan kitlelerini, maddi değerleri ve fabrikaları doğu bölgelerine nakletme çabasına koyulmuştur. Bu, ülkenin askeri ve ekonomik potansiyelini belli bir süre felce uğratmıştır.

Tıpkı 1918'de olduğu gibi, Lenin'in sosyalist yurdu savunma üzerine düşünceleri, milyonlarca emekçinin ve Sovyet savaşçısının üzerinde etkinliğini yeniden göstermiştir. Cephe ve cephe gerisi bir bütün halinde kenetlenmiş ve Sovyet ülkesi yeniden tek bir savunma alanı haline dönüşmüştür.

Büyük Anayurt Savaşı, Sovyetler Birliği'nde muazzam yıkıma ve insan kaybına neden olmuştur. 20 milyondan fazla insan savaş alanlarında, yıkılan şehir ve köylerin enkazı altında yada faşistler tarafından kurşunlanarak, nazi toplama kamplarında işkence göerek can vermiştir. Oysa, İkinci Dünya Savaşı'nda ABD'nin insan kaybı 400 bin, Büyük Britanya'nınki ise 370 bin'dir. Faşistler, 70 bin'den fazla Sovyet şehir ve köyünü yerle bir etmişlerdir. Ülke ulusal zenginliklerinin yüzde 30'unu yitirmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın ana yükünü taşıyan Sovyetler Birliği ve onun silahlı kuvvetleri olmuştur.

Müttefiklerinin Avrupa'da tahrip ettikleri faşist tümeni sayısı 176 iken, Sovyet orduları 600 düşman tümenini savaştışı etmişlerdir. Faşist Almanya'nın 13 milyon 600 bin ölü, yaralı ve savaş tutsağından 10 milyonu Sovyet-Alman cephesinde kaybedilmiştir. Yine faşist Almanya'nın savaş uçaklarının dörtte üçü, tank ve toplarının en büyük kısmı, 1600'den fazla savaş ve nakliye gemisi de aynı şekilde doğu cephesinde savaştışı bırakılmıştır.

Kızıl Ordu, 10 Avrupa ülkesinin toplam 1 milyon kilometrekare toprağını ve 113 milyon insanını, iki Asya ülkesinin birbuçuk milyon kilometrekare toprağını ve 70 milyon insanını kurtarmıştır. Sovyet askerlerinin bir milyondan fazlası başka ülkeleri kurtarmak için can vermiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın zaferle sona ermesi üzerine Sovyet Silahlı Kuvvetleri gelişmesinin yeni bir aşamasına girmiştir. 1945-47 arasında hükümet 9 milyondan fazla asker ve denizciyi terhis ederek silah altındaki insan gücünü 1939'daki seviyesine düşürmüştür.

Ancak, soğuk savaşın başlaması, Sovyetler Birliği'ni, sosyalist kazanımların korunmasını yeniden ciddi şekilde düşünmek zorunda bırakmıştır.

Savaş malzemesi yeniden modernize edilmiş ve eski modeller yenileriyle değiştirilmiştir. Sovyet Ordusu süpersonik uçaklarla, yerden havaya füzelerle, yeni radarlarla donatılmıştır. Savaş filosuna da füzeler, güdümlü torpiller, denizaltı kesirme araçları vb. verilmiştir. SSCB, 1949'da atom bombası da imal ederek bu konuda ABD tekeline son vermiştir.

DIĞER SOSYALİST ÜLKELERİN ORDULARI

Sosyalist ülkelerin çoğunun orduları, 1918-23 arasındaki devrimci muharebeler sırasında komünist partilerinin önderliği altında yaratılmış bulunan işçi sınıfı silahlı müfrezelerinin yüce gelenekle-

rinin mirasına sahiptirler. Söz konusu yıllarda Bulgaristan, Macaristan, Almanya, Polonya ve daha başka ülkelerde sosyalist devrim için döğüşecek silahlı müfrezeler kurulmuş bulunuyordu. Bunlardan bazıları, Kızıl Muhafızlar veya Kızıl Ordu diye adlandırılmıştı. Bu müfrezelerin birçok subay ve erleri, daha önceleri Sovyet Kızıl Ordusu'nun Enternasyonal birliklerinde döğüşmüşlerdi. Macar Kızıl Ordusu'nda, Almanya'daki Kızıl Muhafızlar ve Kızıl Ordu'da, Polonya proletaryasının silahlı müfrezeleri saflarında da Rus işçi ve köylüleri yer almışlardı.

Çeşitli ülkeler proleterlerinin ortak düşmana karşı ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde yakın silah arkadaşlığı, bugüne kadar sosyalist devletler arasındaki ilişkilerde de tam anlamıyla uygulanan bir kural olmuştur.

1921'de Mogolistan emekçi halkı, Sovyet Kızıl Ordusu'nun kardeşçe yardımına dayanarak, yabancı baskıcılara ve yerli feodal beylere karşı silahlı mücadeleyi kazanmıştır. Sovyet Ordusu ile Mogolistan Devrimci Halk Ordusu (1955'ten beri Mogolistan Halk Cumhuriyeti Halk Ordusu'dur) arasındaki ilişkiler, yeni türden ordular arasındaki ilişkilerin tipik özelliklerini ortaya koyar: Bunlar, ortak düşmana karşı mücadelede birbirlerine daima yardımcı olmuşlardır. Sovyetler Birliği, Mogol Ordusu'nun en son silahlarla donatılmasına yardım etmiş, Mogol Ordusu da ileri Sovyet askerlik bilimini özümsemiş, ve iki ordu muharebelerde birbirlerine daima destek olmuştur. 1939'da Sovyet ve Mogol askerleri, Japon saldırılarına birlikte ağır darbeler indirmişlerdir. 1945 yazında Mogolistan Devrimci Halk Ordusu, Sovyet Ordusu ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu ile beraber, Kwantung Ordusu'nun yenilgisine ve Çin halkının düşman işgalcilerinden kurtarılmasına katkıda bulunmuştur.

Çin Kızıl Ordusu (1937'de Halk Kurtuluş Ordusu adını almıştır), 1927'de, işçi sınıfı ve köylülü-

ğün burjuva toprak sahibi karşı-devrimcilere karşı devrimci-kurtuluş mücadelesi süreci içinde doğmuştur. Japon militarizminin Sovyet Silahlı Kuvvetleri tarafından yenilgiye uğratılmasından önce Çin Halk Kurtuluş Ordusu, sanayi proletaryasının bulunmadığı alanlarda lojistik bağlara sahipti ve askerlerini tamamen köylülerden sağlıyordu. Bu dönemde Çin Halk Kurtuluş Ordusu, ulusal kurtuluş için mücadeleyi başlıca görev sayıyordu.

Sovyet Ordusu, Japon işgalcilerinin bozguna uğratılmasında Çin halkına büyük yardımda bulunmuştur. Sovyet Ordusu tarafından Kwantung Ordusu'ndan ele geçirilen silah ve donatımın Çin Halk Kurtuluş Ordusu'na verilmesi, ona büyük bir olanak sağlamıştır. Nitekim sonradan Çan Kay Şek Ordusu 1946'da Çin Halk Kurtuluş Ordusu'na karşı askeri harekate girişince, Çin Halk Kurtuluş Ordusu bu kez iç karşı-devrimcilere karşı mücadeleye silah ve donatım bakımından tam hazırlıklı bulunuyordu. Bu dönemde de Sovyetler Birliği, Çin'e önemli sayılacak ABD birliklerinin getirilmesini önlemiştir. Karşı-devrimciler, ABD'den bekledikleri doğrudan yardıma kavuşmamışlardır. Sovyetler Birliği'nin büyük gücü ve kararlı tutumu, ABD'nin Çin halkına karşı atom bombası kullanmasını da önlemiştir. Bu uygun dış koşullardan yararlanarak Çin Halk Kurtuluş Ordusu, Çan Kay Şek birliklerini ezmiş ve sadece bunların kalıntıları ABD işgali altında bulunan Formoza adasına sığınabilmiştir.

1958'den sonra Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun gelişmesi, sosyalist ordularinkinden elle tutulur biçimde farklı bir seyir izlemiştir. Bu dönemde ordu, Parti komitelerine, sendikalara ve halk iktidarı organlarına karşı kullanılmıştır. Personel, militan bir anti-sovyetizm, hegemonyacılık ve milliyetçilik eğitimine tabi tutulmuştur.

Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya, Yugoslavya ve Arnavutluk'un modern halk orduları, 1941-44 yılları arasında komünist parti-

lerinin inisiyatifiyle ve onların önderliği altında Alman ve İtalyan işgalcilerine karşı mücadele için anti-faşist silahlı müfrezeler şeklinde kurulmuştur. Japon işgalcilerine karşı mücadelede Kore ve Vietnam komünist partileri, daha sonra Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Halk Ordusu ve Vietnam Demokratik Cumhuriyeti Halk Ordusu adını alacak olan silahlı devrimci müfrezeler oluşturmuşlardır.

Faşizme karşı mücadelenin iç ve dış koşulları, halkın silahlı formasyonlarının içinde doğduğu ve geliştiği bellibaşlı formları da belirlemiştir. Bu formlar: gerilla müfrezeleri ve grupları, halk kurtuluş orduları ve Sovyetler Birliği'nde örgütlenen silahlı formasyonlardır.

İlk gerilla grupları ve müfrezeleri, Yugoslavya, Bulgaristan, Polonya, Çekoslovakya ve Arnavutluk'ta, Nazilerin SSCB'ye saldırısından sonra yaratılmıştır. Bunların çekirdeğini, parti ve komsomol üyeleri oluşturmuşlardır. Alman faşist birliklerinin Moskova yakınlarında ve Stalingrat'ta Sovyet Ordusu tarafından yenilgiye uğratılması, Nazi Almanyası'nın işgali altındaki ülkelerin emekçi halklarına da, faşizme karşı tam zaferin yolunu açmıştır. Birçok ülkede gerilla hareketi kitlesel boyutlara ulaşmış, onbinlerce işçi, emekçi köylü ve aydın partizan müfrezelerine katılmıştır. Gerilla hareketi komünist partileri tarafından yönetilmiştir. Müfrezelerde ve gruplarda parti örgütleri kurulmuş, birçok gerilla formasyonlarına da askeri komiserler atanmıştır. Gerillaya katılanlar, marksizm-leninizm ve proleter enternasyonalizmi ruhunda eğitilmişler, anti-faşist, anti-emperyalist devrimin görevlerinin yerine getirilmesi ve daha sonra sosyalist devrimin başarılması için öğrenimden geçirilmişlerdir.

Yeni türden silahlı kuvvetlerin daha yüksek örgütlenme biçimi, gerilla müfrezeleri temeli üzerine yaratılan ve büyük sayıda emekçi kitleleri

yabancı işgalcilere ve "iç" faşizme karşı silahlı mücadeleye çeken halk kurtuluş ordularıdır. Yugoslavya'da Halk Kurtuluş Ordusu'nun ilk müfrezeleri 1941 sonunda doğmuştur. 1943'te Polonya'da Armia Ludowa ve yine 1943'te Bulgaristan'da Halk Kurtuluş Ayaklanması Ordusu kurulmuştur. Gerilla müfrezelerinde olduğu gibi halk kurtuluş ordularının da önderliği sadece komünist ve işçi partilerine ait olmuştur. Komünistler, silahlı anti-faşist hareketin genel demokratik reformları gerçekleştirmek için aktif mücadeleye katılan geniş işçi, köylü ve aydın kitlelerden oluşan yaygın sosyal dayanağını daima göz önünde tutmuşlardır. Bazı ülkelerde komünist partiler, faşizme karşı silahlı mücadeleyi yaygınlaştırmak için demokratik partilerdeki (çifçi partilerindeki, sosyal demokrat partilerdeki, şehir küçük burjuvazisinin ve orta burjuvazinin bir kısmının partilerindeki) ilerici güçlerle güçbirliği yapmışlardır. Tüm ilerici güçlerin faşizme karşı ortak mücadelesi yoğunlaşırken, halk cephe-leri ve halk cephesi hükümetleri oluşturulmuştur. Halk cephelerinin önder gücü de, anti-faşist mücadelenin başlatıcısı ve yöneticisi durumundaki komünist partileri olmuştur.

Halk kurtuluş ordularının kurulması, askeri ve siyasal bakımdan büyük önem taşımaktadır. Gerilla müfrezelerinden farklı olarak, ordu, doğuş halindeki devrimci devletin asli unsurlarından biridir. Bu, nüfusun hâlâ sallantılı bulunan katmanları üzerinde büyük etkide bulunmuş ve devrimci güçlerin zafere olan inancını pekiştirmiştir. Bu sayede devrimci ordunun tüm gayretlerini düşman haberleşme tesislerini, büyük garnizonlarını tahribe, cezalandırma operasyonlarını boşa çıkartmağa, ülkenin daha büyük kesimlerini kurtarmağa ve elde tutmağa yöneltmesi, kurtarılmış bölgelerde ikmal üsleri ve hastaneler kurması mümkün olmuştur. Halk kurtuluş ordularının kurulması, bu ordularla Sovyet silahlı kuvvetleri ve diğer ülkelerin halk

kurtuluş orduları arasında hareket birliği yapılmasını da mümkün kılmıştır.

Yeni türden devletin ortaya çıkmasından önce gerilla müfrezeleri ve halk kurtuluş orduları, komünist partilerinin geniş emekçi kitleler üzerinde etkinlik sağlamasının en önemli ve hatta bazı bölgelerde tek olanağı, emekçi halkın ulusal ve sosyal kurtuluş için seferber edilmesinin tek aracı olmuşlardır. Halk kurtuluş orduları, düşmandan kurtarılmış bölgelerde siyasal ve ekonomik devrimci dönüşümler yapmışlar, yönetim ve adalet organları görevi görmüşlerdir. Diğer önemli bir nokta da, halk kurtuluş ordusu temsilcileri tarafından yerel demokratik iktidar organlarının yaratılması, emekçi köylüler arasında ülkeden kaçan feodallerin topraklarının ve mülklerinin dağıtılması, kiraların düşürülmesi, ve düşmandan ele geçirilen gıda maddelerinin emekçi halka paylaştırılması olmuştur.

Böyle işlevler ancak yeni türden ordular tarafından yerine getirilebilirdi. Sosyal yaşamın tüm alanlarında uygulanan reformlar ne kadar kararlı ve köklü olmuşsa, bu ülkelerdeki işçilerin ve köylülerin ulusal kurtuluş ve devrim mücadelesine katılması da o kadar yaygın olmuştur.

Anti-faşist silahlı müfrezelerin özgül bir biçimi de, Sovyetler Birliği'nde kurulan 1. ve 2. Polonya Orduları, bir Çek Kolordusu ve iki Romen Gönüllüler Tümeni'dir. Halk kurtuluş orduları, gerilla müfrezeleriyle birlikte, ülkelerinin yeni türden silahlı kuvvetlerinin temelini oluşturmuşlardır. Dünyadaki ilk sosyalist devletin kurulması ve pekiştirilmesi, sosyalist olmayan ülkelerin işçi sınıfının ve emekçi kitlelerinin tarihte ilk kez o devletin topraklarında kendi silahlı birliklerini kurmalarını ve kendi ülkelerini ulusal ve sosyal baskının her biçiminden kurtarmak ve daha sonra devrimci kazanımlarını savunmak görevlerini yerine getirmelerini mümkün kılmıştır. Sovyet devleti, onları modern silahlarla ve askeri gereçler-

le donatmış, Sovyet askerleri kendi zengin deneylerini onlarla paylaşmış ve ortak operasyonlarda onlara sürekli yardımcı olmuşlardır.

Sovyet topraklarında meydana getirilen birlikler, kendi ülkelerinin Nazi işgalinden kurtarılmasını isteyen tüm yurtseverlere açıktı. Eratın ve assubayların büyük kısmı ve subayların önemli bir kesimi, işçiler, köylüler ve aydınlardan oluşmaktaydı.

Romen gönüllü tümenlerini, ülkenin Alman işgalcilerinden ve Antonescu rejiminden kurtulmasını isteyen işçi ve köylü kökenli, aktif anti-faşist savaş tutsakları meydana getiriyordu. Subayların çoğu, yeniden eğitimden geçirilmiş assubay ve erlerdi.

Devrimci mücadelede deney sahibi olan ve hatta bazıları İspanya'daki Enternasyonal Tugay'da savaşarak tecrübe kazanmış bulunan komünistler, siyasal çalışmalarla görevlendirilmişlerdi.

Çek, Slovak, Polonya ve Romanya emekçi halklarının sosyalist sistemin avantajları konusunda SSCB deneyinden çok şey öğrenmiş olmaları ve Nazi işgalinden kurtarılmış ülkelerde kapitalist sistemin ihya edilmesini isteyen güçlere kararlı karşı çıkmaları da önemli rol oynamıştır.

Ülkelerinin kurtuluş muharebeleri sırasında Sovyetler Birliği'nde meydana getirilen birlikler, Polonya ve Çekoslovakya'daki gerilla müfrezeleriyle ve Romanya'daki işçi muhafızlarla birleşmişlerdir. Bu, anti-faşist halk ordularında proleter çekirdeğini ta o zamandan daha da güçlendirmiş ve bunların sosyalist devrim ilerledikçe yeni türden ordulara dönüşümünü hızlandırmıştır.

Bu bakımdan Bulgar ve Romen komünist partilerinin, ülke ordularını burjuva diktatörlüğünün aracı olmaktan çıkartıp işçi sınıfı diktatörlüğünün aracı olmağa dönüştürme yolundaki tecrübeleri ilgi çekicidir.

Silahlı anti-faşist mücadelenin başlangıcında,

1941 Haziran'ından itibaren Bulgaristan İşçi Partisi (Komünistler), orduyu devrimin tarafına kazanmak ve silahlı ayaklanmada yer almağa hazırlamak için çalışmalarına başlamışlardır. 1944 Eylül'ünde birçok bölüklerde, taburlarda ve alaylarda BİP(K)'nin ve Devrimci Gençlik Örgütü (RMS)'in yeraltı asker komiteleri kurulmuştur. Ayaklanma sırasında BİP(K)'nin siyasetini uygulayan asker komiteleri, gerici subayları alaşağı ederek orduda yeni, bilinçli bir disiplin kurmuşlar, etkin devrimci birlikler oluşturmuşlar, personeli Komünist Partisi'ne ve ulusal cepheye bağlılık ruhunda eğitmişlerdir.

9 Eylül 1944 silahlı ayaklanması, Bulgaristan' da sosyalist devrimin başlangıcıdır. Bulgar komünistleri, devrimin zaferinden hemen sonra sosyalist kazanımları savunmağa muktedir işçi ve köylü ordusu kurmak sorunu ile karşı karşıya kalmışlardır. BİP(K)'nin girişimiyle ve onun önderliğinde Ulusal Kurtuluş Ayaklanma Ordusu'nun müfrezeleri ordu birliklerine dahil edilmiştir. Ayaklanma Ordusu'nun birçok komutanları ve komiserleri, yeni orduda komuta görevlerini üstlenmişlerdir. 20 Eylül 1944'te siyasal sorunlarla görevli siyasal komiser niteliğinde komutan yardımcılıkları kurulmuştur. Ayrıca, tüm birliklerde ve alt birimlerde parti ve komsomol örgütlerinin kurulması da önemli rol oynamıştır.

Subay kadrolarının sınıfsal kompozisyonu ve uygulanan disiplin bakımından Romen Ordusu, Antonescu faşist rejiminin devrilmesinden sonra dahi bir burjuva-toprak ağası ordusu, burjuva ve toprak sahipleri partileri temsilcilerinin çoğunlukta olduğu devlet aygıtının bir parçası olarak kalmıştır. Bununla beraber, uygulanmasına Sovyet Ordusu'nun büyük özen gösterdiği silah bırakımı anlaşması koşulları gereğince gerici güçler Romanya Ordusu'nu emekçi halka karşı kullanamamışlardır.

1945 Mart'ında Komünist Partisi'nin başı çek-

tiği Ulusal Demokratik Cephe Romanya'da iktidara gelmiştir. Bu, burjuva-toprak sahipleri ordusunun tasfiyesi ve yeni türden ordunun yaratılması sürecini başlatmıştır. Bu görevin yerine getirilmesinde parti, Sovyet topraklarında yaratılmış olan iki gönüllü tümenine ve faşist rejime karşı silahlı yaklaşma sırasında yaratılan işçi müfrezelerine dayanmıştır. Ordunun devrimcileştirilmesinde, 1944 Eylül'ü ile 1945 Mayıs'ı arasında Nazi Almanyası'na karşı operasyonda yer almış bulunan 16 Romen tümeni de büyük rol oynamıştır.

Halk demokrasilerinde sosyalist kuruluş sürecinde yeni türden orduların gelişimi, birçok önemli izgül karakteristikler taşımaktadır.

Bulgar Halk Ordusu'nda burjuva disiplininin kalıntıları 1946 Mart'ına kadar, Macaristan, Romanya ve Çekoslovakya ordularında ise 1948'e kadar sürmüştür. Bu orduların birçok subayları hâlâ proletarya düşmanı sınıflara mensuptu ve yeni türden ordunun komuta görevleriyle bağdaşmıyorlardı. Bunların yürüttükleri siyasal eğitimin içeriği ve sistemi, sosyalist devrimin öngördüğü yeni görevlerle uyuşmamaktaydı. Savunma bakanlıklarındaki gerici güçler ve bir zamanlar burjuva ordusunda hizmet etmiş subaylar, parti-siyasal çalışmalarına, komünist komutanlara ve siyasal emekçilere karşı düşmanca bir tavır alıyorlardı. Siyaset-dışı ordu sloganına sarılan gericiler, pozisyonlarını korumak ve güçlendirmek, ordu içinde kapitalist devletler ordularınıninkine özgü bir sistemi ihya etmek için çalışıyorlardı.

Karşı -devrimcilerin silahlı eylemini önlemek üzere, işçi sınıfı, komünist ve işçi partilerinin girişimiyle ve onların yönetiminde, sınıf ilkesine uygun olarak, sosyalizm davasına yürekten bağlı devrimci işçi ve köylülerden kurulu özel silahlı müfrezeler oluşturmuşlardır. Bunlar, ulusal güvenlik kuvvetleri ve devlet milisleri, ayrıca fabrikalarda, madenlerde kurulmuş silahlı işçi müfrezeler-

leri biçimindeki işçi müfrezeleriydi. İşçi milisleri ve ulusal güvenlik kuvvetleri, 1948 Şubat'ında karşı devrimcilerin silahlı kalkışmasını önlemeyi başarmıştır.

1945-46'da Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Çekoslovakya'da o sırada ulusal cephe-lerde yer almış bulunan burjuva partileri, askerleri siyasi bakımdan demoralize etmek, gerici subayları desteklemek ve ordu üzerindeki etkilerini arttırmak amacıyla ordu içinde kendi örgütlerini kurma peşindeydiler. Bunu önlemek için, komünist partilerinin inisiyatifleriyle hükümetler, orduların içinde sadece ulusal cephe örgütlerinin faaliyet göstermesine için vermişlerdir. Bu koşullarda silahlı kuvvetlerin önderliğinin ve personelin eğitiminin komünist partilerinin etkisinde bulunması mümkün olmuştur. Ulusal cephelerin başını çeken komünistler, ulusal cephelerin yönetim organları ve hükümetler aracılığıyla silahlı kuvvetlerin gelişmesini yönlendirmeğe, siyasal çalışmanın içeriğini ve biçimlerini belirlemeğe, işçi sınıfı ve köylü kökenli komutanların eğitilip atanmasını sağlamağa, gerici subayları ordudan uzaklaştırmağa muvaffak olmuşlardır.

Yeni türden bir ordu da, 22 Aralık 1944'te Vietnam'da kurulmuştur. Japon sömürgecilerine karşı silahlı mücadele süreci içinde Hıncini Komünist Partisi tarafından kurulan Vietnam Halk Kurtuluş Ordusu, Fransız sömürgecilerine ve toprak sahipleriyle komprador burjuvazisinin çıkarlarını savanan iç gericiilere karşı sekiz yıl sürecek kahramanca bir ulusal kurtuluş ve devrim savaşı vermiştir. Düşmanı yenilgiye uğrattıktan sonra Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'nin emekçi halkı, sosyalist toplumun kuruluşuna girişmiştir. Buna paralel olarak, ordu da, siyasal ve askeri-teknik bakımdan daha da geliştirilmiştir.

Daha sonraki yıllarda Vietnam halkı ve halk ordusu, sosyalist ülkelerin desteğiyle ABD saldı-

rısına karşı kahramanca savaşmış ve zafere ulaşmıştır.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde yeni türden ordu 1948'de yaratılmıştır. Bu ordu da, Japon işgalcilerine karşı Kore halkının mücadelesi sırasında Komünist Partisi tarafından örgütlendirilen gerilla müfrezelerinden oluşturulmuştur.

Kore halkına ABD emperyalizmi ve gerici Syngman Rhee rejimi tarafından dayatılan savaşta Kore Halk Ordusu, yüksek moralini ve savaş yeteneğini kanıtlamış ve önemli bir muharebe tecrübesi kazanmıştır.

Macaristan Halk Cumhuriyeti'nde ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde yeni türden orduların kuruluşları da birçok özgül karakteristikler taşımaktadır. Macaristan ve Almanya'nın eski, faşist orduları, Sovyet Ordusu tarafından hezimete uğratıldıktan sonra, bu ülkelerin devrimci güçlerine Sovyet Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılan önemli askeri yardım, Macaristan Halk Cumhuriyeti ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne karşı-devrim ihracını engellemiştir. Bu ülkelerin emekçi halkı bu sayede yeni türden orduların yaratılmasından çok önce devrimci dönüşümler yapmağa girişebilmiştir.

Aslında, Macaristan'da cumhuriyet ordusunun kuruluşu ta 1945'te, demokratik devrim gelişme yolunda iken başlamıştır. Fakat 1947 öncesinde bunu tam anlamıyla yeni türden bir ordu saymak mümkün değildi. Parlamentoda ve hükümette çoğunlukta olan burjuva ve küçük burjuva partileri, Savunma Bakanlığı'nı ele geçirmişler ve çok sayıda gerici subayı komuta mevkilerine atamışlardı. Bu subaylar, komünistlerin ordu içinde siyasal çalışma ve eğitim çalışmalarını yürütmelerini engellemek, orduyu karşı-devrimci bir güç haline getirmek için herşeyi yapmışlardır.

Gerici partilerin ülkede ve hükümet içinde yenilgiye uğratılmasından sonra komünistler, erlere ve demokratik subaylara dayanarak orduyu sosyalist

türden bir orduya dönüştürecek reformlara girişmişlerdir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde Ulusal Halk Ordusu, 1956'da, sosyalist toplumun kuruluşunun hayli mesafe kazandığı bir sırada kurulmuştur. Bu yüzden bu ordu daha başından itibaren, işlevleri, sosyal kompozisyonu, siyasal önderliğini ve personelin ideolojik eğitimini belirleyen kurallar bakımından, sosyalist bir ordu olmuştur. Ulusal Halk Ordusu'nun kuruluşundan önce Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin savunma işlevi, Sovyetler Birliği ile onun silahlı kuvvetleri, diğer sosyalist Avrupa devletleri ve onların orduları tarafından yerine getirilmiştir.

Sosyalist ülkeler ordularının en genci ise, Küba Devrimci Silahlı Kuvvetleri'dir. Amerikan ta-raftarı Batista dikta rejimine karşı dövüşen devrimci işçi ve köylü gerilla müfrezeleri temeli üzerine kurulmuştur.

Küba'da anti-emperyalist genel demokratik devrimin zaferi, ülkede sosyalist reformların başlatılmasını mümkün kılmıştır. Bu reformların sonucu olarak devrimci demokratik ordu, bir sosyalist devrim ordusu olmuştur. ABD emperyalizminin sürekli tehdidi ve iç karşı - devrimcilerin sayısız provokasyonları, tüm işletmelerde, devlet çiftliklerinde ve kooperatiflerde silahlı müfrezeler kurulmasını zorunlu kılmıştır. Devrimci silahlı kuvvetlerin yanısıra halk milisleri, Küba halkının kazanımlarını tam bir uyanıklılık içinde korumaktadır.

SOSYALİST ORDULARIN GELİŞME İLKELERİ

Sosyalist orduların örgütlenmesi ve gelişmesi, doğrudan doğruya sosyalist devletin tabiatıyla ilgilidir.

Silahlı kuvvetlerin gelişmesinin nesnel sosyo-ekonomik ve siyasal temelleri, sosyalist sosyal

sistem, işçi sınıfıyla köylülük arasındaki ittifak, toplumun sosyo-politik ve ideolojik birliği, sosyalist halkların birliği ve kardeşliğidir.

Sosyalist orduların kudretinin maddi, teknik ve ekonomik temelini, sosyalist ekonomi, özellikle ağır sanayi, ulaşım ve haberleşme olanakları ve sosyalist tarım oluşturur.

Sosyalist silahlı kuvvetlerin gelişmesinin ideolojik ve teorik temeli ise, marksizm-leninizm, savaş ve ordu üzerine marksist-leninist öğretisi ve komünist ideolojidir.

Sosyalist devletin savunma gücünü, sosyalist ordunun kudretini sağlayan ekonomik ve sosyo-politik temellerin geliştirilmesini yönlendiren ise, komünist partisinin önderliği, örgütsel ve ideolojik çalışmalarıdır. Bu, silahlı kuvvetlerin gelişmesinde marksist-leninist öğretinin kullanılmasıyla desteklenir.

Silahlı kuvvetlerin gelişmesi karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir. Bunu belirleyen ilkeler üç grupta toplanabilir: 1) Sosyo-ekonomik ilkeler, 2) Örgütsel ilkeler, 3) Eğitim ilkeleri.

Bunları, Sovyetler Birliği Silahlı Kuvvetleri örneğinde birer birer görelim:

A) SOSYO-POLİTİK İLKELER:

Sovyet Ordusu'nun sosyo politik ilkeleri, bir yandan sosyalist sosyal ilişkileri ve devlet sistemini yansıtırken, öte yandan da Komünist Partisi'nin ve Sovyet Devleti'nin askeri alandaki bilinçli, belli amaca yönelik faaliyetini dile getirir, marksist-leninist düşüncelerin pratikte uygulanmasıdır.

SBKP Programı, parti kararları ve diğer parti belgeleri, silahlı kuvvetlerin gelişmesinde partinin önderlik, örgütlenme ve eğitime rolünü şöyle vurgular: "Parti, ordunun, hava kuvvetlerinin ve donanmanın tüm yaşamında ve faaliyetlerinde örgütleyici ve yol gösterici etkisini artırmak, ordu

mensuplarını Komünist Partisi'nin ve Sovyet Hükümeti'nin çevresinde kenetlemek, silahlı kuvvetlerin ve halkın birliğini pekiştirmek ve askerleri cesaret, kahramanlık ve sosyalist ülkeler ordularıyla yoldaşlık, komünizmi kurmakta olan Sovyet ülkesinin savunulması görevini her an yerine getirmeğe hazır olmak esprisi içinde eğitmek için ardi arkası kesilmeksizin çalışır."^o

Silahlı kuvvetlerin yaşamında partinin öncü rolünün artması, parti örgütlerinin etkisinin güçlenmesi, Sovyet Silahlı Kuvvetleri'nin gelişmesinde başlıca sosyo-politik ilke, en önemli kuraldır.

Ordu ve donanmada parti siyasal çalışmaları, siyasal organlar ve her seviyedeki komutanlar tarafından, parti ve komsomol örgütleri tarafından yürütülür. Siyasal organlar, personelin muharebe eğitimi ve siyasal eğitiminin tüm veçheleri üzerinde söz sahibidir.

Sovyet silahlı kuvvetlerinin yaşamında ordu ve donanmadaki parti örgütleriyle ve siyasal organlarla yerel parti örgütleri arasında sıkı bağlar bulunmasına da büyük önem verilir. Komünist ordu mensupları yerel parti konferanslarına ve kongrelerine katılırlar, organların seçiminde oy kullanmak ve seçilmek haklarına sahiptirler.

Sınıf ilkesi, bir zamanlar Sovyet silahlı kuvvetlerinin gelişmesinde başlıca rolü oynardı. Bu, devletin ve silahlı kuvvetlerin sınıfsal yapısının bir ifadesiydi, çünkü bunlar proletarya diktatörlüğünün silahlarıydı. Bu ilke, komuta personelinin seçiminde ve dağılımında, orduya ve donanmaya asker alınması sırasında dikkatle uygulanıyordu. Örneğin, emekçi olmayan, sömürücü nitelikteki unsurların ordu saflarına girmesi yasaklanırken, silahlı kuvvetlerde işçilerin yüzdesinin artmasına özen gösteriliyordu.

Silahlı kuvvetlerin gelişmesinde sınıf ilkesi-

^o) *The Road to Communism*, Moscow, p.557

ni uygulama biçimlerinden bazıları, ülkedeki sömürücü sınıflar tamamen ortadan kaldırıldıktan ve toplumun moral ve siyasal birliği sağlandıktan sonra değişime uğramıştır. Artık sosyalist ülkeyi savunma hak ve görevi, tüm Sovyet vatandaşlarına eşit olarak tanınmıştır.

Subayların seçiminde ve terfiinde de, aynı nedenle, sosyal köken artık gözetilmemeğe başlanmıştır. Orduda ve donanmada yükselmenin başlıca kriteri, halka ve sosyalist ülkeye bağlılık, yüksek moral ve siyasal nitelikler, yapılan çalışmalar ve bireysel yeteneklerdir.

Sovyet silahlı kuvvetlerinin gelişmesini belirleyen bir başka ilke de, sosyalist enternasyonalizmi ve SSCB halkları arasında kardeşliği güçlendirme ilkesidir. Bunun en somut ifadesi, SSCB'de tüm sosyalist ulusların ve milliyetlerin tek bir askeri örgüte, çok uluslu bir silahlı kuvvete sahip olmasında görülmektedir. Tüm SSCB vatandaşlarının, milliyet ve ırk farkı gözetilmeksizin askerlik hizmeti yapma hususunda eşit hakka ve yükümlülüğe sahip olmalarına özenle saygı gösterilir.

B) ÖRGÜTLENME İLKELERİ

Sovyet Ordusu'nun örgütlenmesinin temel ilkeleri şunlardır: Yapının geliştirilmesi; servislerin hizmetlerinin ve silahlarının koordineli biçimde mükemmelleştirilmesi; kavgaya her daim hazır olunması; subayların seçiminde ve görevlendirilmesinde mesleki ve siyasal niteliklerin dikkate alınması; sosyalist anayurda ve komünizm davasına sınırsız bağlılık ruhu içinde eğitilmeleri; örgütsel yapının ve birliklerin denetiminin merkeziliği; tek-komutan ve sıkı askeri disiplin.

Örgütlenme ilkesi, *düzenli ordunun* milis sistemine üstünlüğünü kabul etmiştir. Çünkü düzenli ordunun birlikleri, silah altına alınanların konut ve işyeriyle bağlı olmaksızın istenilen yerde mevzilendirilebilir. Sancak altında toplanmağa ça-

ğırılan yurtseverler uzun süre başka her türlü günlük uğraşından kurtulur ve askerlik hizmeti onların tek uğraşı haline dönüşür. Bu da, sistematik bir eğitim yapılmasını mümkün kılar. Düzenli ordunun çekirdeği, profesyonel askerlerden oluşan komuta kademesidir.

Düzenli ordu, ülke askeri saldırı tehdidi altındayken veya savaş içindeyken de milis kuvvetinden daha ağır basar. Bir ön hazırlık dönemine ihtiyaç olmadan, düzenli ordunun derhal harekete geçip düşmanı püskürtmesi mümkündür. Çağdaş koşullarda, ani bir nükleer saldırı tehdidi varken bu üstünlük daha da büyük önem kazanmaktadır.

Merkeziyetçilik ilkesi ise, parti ve hükümet çalışmasının temelini oluşturan demokratik merkeziyetçilik ilkesinin Sovyet Silahlı Kuvvetlerindeki özgül koşullara uygulanmasıdır.

Silahlı kuvvetlerde sıkı merkeziyetçilik, onun görevlerinin dayattığı bir zorunluluktur. Birliklerin önderliği ve denetimi, örgütlenme ve disiplinin azamisini, güçlü ve usta bir orduya karşı girişilecek eylemlerde muharebe görevlerinin yerine getirilmesi için gerekli hareket esnekliğini ve sürati sağlamalıdır.

Silahlı kuvvetlerin örgütsel yapısında ve denetim sisteminde merkeziyetçilik ilkesi, ordunun ve donanmanın tüm formasyonlarının, komuta mevkiilerinin, devlet merkez organlarına, tek bir yüksek komutanlığa tabi olmasını içerir. Alt komuta kademeleri, üst organların emir, direktif ve talimatlarını dikkatle yerine getirmek ve tüm eylemlerinden, askerlerin moral, siyasal durumlarından, muharebeye hazırlık ve muharebe yeteneğinden üst komutanlıklara karşı sorumlu olmak durumundadır.

Tek-komutan ilkesi uygulanması gereğinin teorik temelini Lenin koymuştur. Sosyalizmde, sosyalist demokratizm ile bireylere geniş otorite tanınması arasında temelde bir çelişki olmadığını da vurgulamıştır. Çünkü böyle bir otorite, ona, ger-

çekte halka ait bulunan Sovyet iktidarı tarafından verilmektedir. Eylem birliğini ve amaca yönelişi, Lenin'in dediği gibi, ancak binlerin iradesini tek iradeye, kitleleri komutanların tek iradesine tabi kılmak sağlayabilir.

Kızıl Ordu'nun ilk gelişme yıllarında, eski Çar Ordusu subaylarının komuta kademelerinde ve karargahlarda bulunduğu ve kızıl komutanların henüz yeterli askeri teorik bilgisi ve siyasal çalışma deneyi olmadığı sıralarda, proletarya diktatörlüğünün çıkarlarına hizmet edebilecek ve aynı zamanda askeri örgütlenmenin özgül karakteristiklerine uygun düşecek bir komuta biçimi bulmak gerekiyordu. İşte, birliklere iki kişi tarafından komuta edilmesini öngören çift-komutanlık biçimi böyle bulunmuştu.

İçsavaş ve yabancı müdahaleleri sırasında Kızıl Ordu'nun kurulması ve pekiştirilmesinde komiserler çok önemli bir rol oynamışlardır. Ordu saflarına örgütlenmeyi ve proletaryanın çelik disiplinini sokan, eylemlerde kahramanlık ilham eden ve askerleri Bolşevik Partisi çevresinde kenetleyen onlar olmuştur.

Uyumsuz ve değersiz komutanlara gerek kalmadığı ve emekçi halkın saflarından gelen komutanların siyasal ve askeri-teorik düzeyi yeterince yükseldiği zaman, artık komuta, yönetim ve ikmal sorunlarıyla iki kişinin birden uğraşmasına gerek kalmamıştır. Parti merkez komitesinin kararına uygun olarak tek-komutan sisteminin tüm orduda uygulanması hazırlıklarına daha 1924'te başlanmış ve 1928'de bu sistem tam uygulanır hale gelmiştir.

Büyük Anayurt Savaşı'nın ilk aşamalarında geniş yetkilerle donatılmış komiserlik kurumu kısa bir süre için yeniden kurulmuştur. Ancak komiserler görevlerini yerine getirdikten sonra, 1942 Ekim'inde silahlı kuvvetlerde yeniden tek-komutan sistemine geçilmiştir.

Sosyalist ülkelerin ordularında tek-komutanlık,

sömürücü devletlerin ordularındaki tek - komutanlık sisteminden temelden farklıdır. Bu fark, sosyal sistemleri farklı ülkelerin ordularında komutanların yerine getirmek durumunda buldukları işlevlerin farklı sosyal-siyasal içeriği olmasından doğar.

Sosyalist ordularda komutanlar, Parti ve Komsomol örgütlerinin yardımından yararlanır, muharebe eğitimi ve siyasal eğitimin yerine getirilmesinde, askeri disiplinin ve savaş kurallarına itaatin kuvvetlendirilmesinde eratin aktif biçimde yer almasını sağlamak için silahlı kuvvetlerde mümkün olan tüm kitlesel çalışma biçimlerini uygular. Bunlar arasında ordu mensuplarının çeşitli kategorilerinin katıldığı asker toplantıları ve konferansları vardır. Tek-komutan, birliklerin yaşam ve eylemlerindeki her türlü aksaklıkları meydana çıkarıp ortadan kaldırılmasının en önemli yolu olan eleştiri ve özeleştiriye teşvik etmeğe ve geliştirmeye mecburdur.

Subayların emri tartışılmaz ve itirazsız olmakla beraber, bu emrin zamanında ve en uygun biçimde nasıl yerine getirilebileceği sorunu, olanak olduğu takdirde Parti ve Komsomol toplantılarında, askeri konferans ve toplantılarda tartışılabilir ve tartışılmalıdır.

Tek-komutanlık, komutanlığın başlıca biçimi olmakla beraber, toplu biçimleri de dışarmaz, aksine bu biçimlerle bir bütünlük oluşturur. Kolektif önderliğin organları, asker konseyleridir. Sadece askeri liderleri değil, aynı zamanda önde gelen parti görevlilerini de içerir. Askeri konseyler, birliklerin yaşamı ve faaliyetleriyle ilgili hayati sorunları görüşür.

Sovyet ordusunda disiplin, sömürücü devletlerin ordularındaki disiplinden kökten ayrılır; "Ceza veya baskı korkusuna değil, ordu mensuplarının yüksek siyasal bilinçliliğine ve komünist eğitimine, derin bir yurtseverce görev anlayışına, halk-

larının enternasyonalist görevini iyi kavramış olmalarına, kendilerini sosyalist yurda, komünist partisine ve Sovyet hükümetine adanmış olmalarına dayanır. Ancak, ikna yönteminin kullanılması, askeri görevlerini yerine getirmeyen ordu mensuplarına cebri yöntemler uygulanmasını da dışarmaz."° Lenin, cebri yöntemlerin, ancak ikna temeli üzerine kurulduğunda başarılı olabileceğini belirtmek, "ikna, mutlaka cebirden önce gelmelidir." diyordu.

C) EĞİTİM VE ÖĞRETİM İLKELERİ

Eğitim ve öğretimin genel ilkeleri şunlardır: Komünist kararlılığı ve partiye bağlılık; eğitim ve öğretimin, komünist kuruluşun pratik ödevleriyle, silahlı kuvvetlerin kudretini ve muharebeye hazırlığını artırma göreviyle yakın bağlantısı; askerlerin ordudaki hizmetleri sırasında eğitim ve öğretimi, ve bu sürece onların aktif biçimde katılmaları; eğitim ve öğretimin kitlesel biçimleriyle eğitim görenlerin kişiliklerine ilgi göstermenin ve bireyler üzerindeki çalışmanın bağdaştırılması; astlara karşı sıklığın ve sertliğin, onların kişisel onurlarına saygı ve ihtiyaçlarına ilgi gösterilmesiyle uyumlu kılınması.

Eğitim ve öğretim ilkelerinin mükemmel uygulanması, büyük ölçüde subay kadrolarına, öğretmenlere bağlı olduğundan, askeri önderlerin, eğitimcilerin bizzat kendilerinin eğitimi de son derece önemli bir görevdir.

Askerlerin eğitim ve öğreniminde, muharebe yeteneğinin ve muharebeye her zaman hazır olmanın sağlanmasının önemli bir aracı, saflarda iyi planlanmış etkin bir savaş talimi ve siyasal eğitim uygulanmasıdır.

°) *Distsiplinarny ustav Vooruzhonnykh Sil Soyuz SSR (SSCB Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kuralları)*, Voenizdat, 1962, ss.5-6

3 ASKERİ POTANSİYEL

Bir devletin veya devletler koalisyonunun askeri kudretini, muharebe gücünü, savaşın ve askeri operasyonların seyrini belirleyen, *askeri potansiyel*'dir. Askeri potansiyel ise, o ülkenin sahip bulunduğu ekonomik, bilimsel ve moral-siyasal potansiyellerle belirlenir.

Tarih göstermektedir ki, birliklerin başarılı muharebe vermeleri, düşmana darbe indirip düşman saldırılarını püskürtebilmeleri, herşeyden önce askeri gereçlerin, silahların mükemmeliyetine bağlıdır.

Tarihin başlarında tahrip gücü düşük olan bele kuşanmalı silahlar ve ilkel mekanizmalarla yürütülen muharebe yöntem ve biçimleri söz konusuydu. Muharebe genellikle bir tek çatışmadan ibaret olur, bunda da askerlerin sayısal üstünlüğü, savaş gereçlerinin daha mükemmel olması, yada savaş alanındaki operasyonlarda daha örgütlü ve maharetli davranılması belirleyici rol oynardı.

Ateşli silahların gelişmesi, askerlik alanındaki ilerlemede bir sıçrama olmakla birlikte, yiv-siz topların kullanılması dahi başlangıçta muharebe araçları açısından fazla bir değişiklik getirmemiştir. Ancak ateşli silahların, atış hassasiyeti, menzil ve atış hızı bakımından, bir nişancının hedefini çok uzak mesafeden vurabileceği kadar gelişmesi sayesinde ki, muharebe yöntemleri değişikliğe uğramış ve savaşta ateş üstünlüğü, belirleyici hale gelmiştir.

Yivli silahların ortaya çıkması, tüfeklerin ve topların önemini birdenbire artırmış, buna karşılık kuşanmalı silahların önemi azalmağa başlamıştır. Yüzyıl dönümünde, özellikle Avusturya-Prusya (1866), Fransa-Prusya (1870-71), Rus-Türk (1877-78), İngiliz-Boer (1899-1902) ve Rus-Japon (1904-1905) savaşlarında bu değişim gözle görülür hale gelmiştir. Kolonlar muharebe alanlarından kaybolmuş, muharebeler esas itibariyle ilerlemesi topçu ateşiyle desteklenen tüfekli erler tarafından verilmeğe başlamıştır.

Ateşten korunmak için tabii siperlerden yararlanılması, daha sonra savaş alanlarında siperler kazılması, müstahkem mevkiilerin geniş şekilde kullanılmağa başlanması, topçuluğun, giderek makineli tüfeklerin gelişmesi, düşman birliklerinin tahrip edilmesinde yoğun ateşin önemini daha da artırmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında uçaklar ve tanklar adamakıllı geliştirilmiştir. Aynı zamanda top ve otomatik silahlar da daha geniş kullanılır hale gelmiştir. Topçu ateşi ve hava bombardımanları, düşmanı tahrip etmenin başlıca araçları olmuştur. Muharebe alanında yaygın biçimde kullanılan motorlu ve makineli birliklerin yanısıra hava kuvvetlerinin ve indirme birliklerinin kullanılmağa başlanması, savaş alanlarını son derece genişletmiş, gerilerdeki bölgeleri de hareket alanının içine sokmuş, göklerin rolünü ve zaman unsurunun önemini daha da artırmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında başlıca tahrip araçlarının muharebe gücünü yükseltme eğilimi daha da artmış, topların kalibresi büyümüş, atışların hızı, menzili ve isabet derecesi büyümüş, mermiler ve uçak bombaları daha güçlü hale getirilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ağırlık termonükleer silahların yaratılmasına ve bunları hedefe yollama araçlarının geliştirilmesine verilmiştir.

Silahlı mücadelenin yüzlerce yıllık içeriği, düşman gerilerine doğrudan ve hayli etkin saldırılarla zenginleştirilmiştir. Modern muharebe, muazzam bir tahrip gücü ve roketler sayesinde misli görülmemiş bir menzile ulaşma ve isabet demektir. Bugün yeryüzünde balistik füzelerin ulaşamayacağı hiçbir nokta kalmamıştır.

Termonükleer bir dünya savaşında tüm gezegen bir savaş haline dönüşecek, tüm gökler, hareket alanı olacaktır. Muharebe eylemleri sadece cephe kalmayacak, "cephe" ve "cephe gerisi" kavramları konvansiyonel anlamlarını yitirecektir. Darbeler sadece birliklere indirilmekle kalmayacak, sanayisini, ulaşımını, haberleşmesini, şehirlerini ve nüfusunu tahrip ve yoketmek için düşmanın tüm top-
raklarına yöneltilecektir.

Modern savaşta ateş, düşmana indirilecek darbenin ana gücüdür. Nükleer patlama biçimindeki ateş ise, muharebeler ve çatışmalar şöyle dursun, bir bütün olarak savaşın seyrini ve sonucunu belirleyen stratejik bir unsur halini almıştır. Başlıca operasyonel amaçlara artık, ancak düşmanın tüm varlığına, gerideki tüm kilit hedeflerine aynı anda nükleer darbe indirmekle ulaşılabilir.

Stratejide olduğu gibi taktikte de, ateş, genellikle muharebe eylemlerinin ana içeriğini oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, modern muharebelerde *birliklerin hareketliliği* de, birinci derecede önem taşımaktadır. Hareketlilik, taktik, operasyonel ve stratejik olabilir.

Muharebe meydanındaki savaş formasyonlarının

hareketi söz konusu olduğunda, hareketlilik taktik anlam taşır. Operasyonel hareketlilik, muharebe operasyonlarında asker kitlelerinin bir muharebe alanından diğerine kayabilme yeteneğini ifade eder. Bu yetenek ise, askerlerin dayanıklılığına, fizik gücüne olduğu kadar, yiyecek ve malzeme ile donatım derecelerine de bağlıdır.

Mekanik ulaşım araçlarının ortaya çıkması ve gelişmesi (önce tren, daha sonra otomobil), orduların stratejik hareketliliğini artırmıştır.

Önceleri bir general muharebenin seyrini kendi gözleriyle izleyebilir ve "bir el hareketiyle" birliklerin hareketlerini yönetebilirdi; o sıralarda bilgi toplamak, karar almak ve bu kararı birliklere iletmek için öyle fazla zamana gerek yoktu. Generallerin, atlı yaverler ve emir subaylarından başka haberleşme olanaklarının bulunmadığı günlerde, birliklerin hareketliliği çok sınırlıydı.

Telgrafın, daha sonra telefonun ve nihayet radyonun keşfi, geniş asker kitlelerinin büyük bir hareket alanında, hatta alanlarında kontrolünü mümkün kılmıştır. Radyoelektronik gelişmesi, bilgisayarların kullanılmağa başlanması, çeşitli mükemmel aletler ve araçların hizmete sokulması da, bu alanda yeni ufuklar açmıştır.

BİRLİKLERİN GÜCÜ VE ORGANİZASYONUNDA DEĞİŞİM

Feodalizmin ilk dönemlerinde şövalyelerden oluşan ordular çok küçüktü, bir savaşa 800-1000 şövalye katıldığı zaman, bu büyük bir savaş sayılırdı. Feodalizmin merkezi yapıya sahip olmaması, savaşların amaçlarının sınırlılığı ve silahların yüksek maliyeti, birliklerin sayısal gücünün artırılmasını engellemekteydi. Mutlak monarşiler döneminde orduların mevcudu, devletin gücü daha fazlasına elvermediği için, onbinlerle ölçülebiliyordu.

Orduların sayısal bakımdan böyle küçük olması-

nın bir nedeni de, teknik haberleşme araçlarının yokluğundan ötürü birliklerin kontrolundaki zorluktu. Kaldı ki, hat üzerinde çarpışma taktığının özellikleri, askerleri muharebeye hazırlamak için çok uzun talim yaptırma zorunluluğu, büyük sayıda yedek kuvvet bulundurmaya da olanaksız kılıyordu.

Fransız burjuva devriminden sonra mecburi askere alma usulü başladığından, ordular sayısal bakımdan daha da büyümüştür. Aynı zamanda, daha karmaşık gereçler kullanılmağa başlanması da, savaş halinde kullanılmağa hazır insan yedekleri bulundurulmasını ve bunların ön eğitimini zorunlu kılmıştır.

Savaşan devletlerin silahlı kuvvetleri, İkinci Dünya Savaşı sırasında büyük nicel güce ulaşmıştır. Modern koşullarda, nükleer silahların ve diğer kırım araçlarının kullanılması mümkün olsa da, yine büyük düzenli ordular bulundurmağa gerektirir.

Birliklerin organizasyonu da, süreç içinde büyük değişim göstermektedir.

Modern silahlı kuvvetlerde roket kuvvetleri, kara kuvvetleri, hava savunma kuvvetleri, donanma ve hava kuvvetleri gibi hizmetler mevcuttur. Ordu da hizmet dalları piyade, topçu ve zırhlı birlikler olarak ayrılmakta, bunun dışında istihkam, muhabere, kimyasal savunma, demiryolu birlikleri vb. gibi özel birlikler de bulunmaktadır.

Bu kategoriler tarihsel olarak ortaya çıkmış, gereç ve organizasyon bakımından zamanla gelişmeler göstermiştir. Son zamanlara kadar kara kuvvetleri piyade, süvari ve topçu birlikleriyle bazı özel kollardan oluşurdu. Birinci Dünya Savaşı'nda bunlara tank birlikleri eklenmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda süvari birlikleri pratik olarak tüm önemini yitirmiş, piyade büyük ölçüde motorize edilmiştir. Roket gücüyle sevkedilen silahlar topçu sınıfında daha büyük bir önem kazanmış, toplar ise nicel değişime uğrayarak çeşitlilik kazanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra silahlı kuvvetlerin yapısında daha da büyük değişiklikler olmuştur. Belirleyici rol, stratejik roket birliklerine geçmiştir. Piyade tamamen mekanize edilince, roketler, kara kuvvetlerinin de ana silahları olmuştur. Tankların ve motorlu taşıtların önemi büyümüştür. Topçu sınıfı nicel değişime uğramıştır. Hava kuvvetlerinde bombardıman uçaklarının rolü azalmış, onun işlevleri çeşitli roketlere geçmiştir. Denizüstü gemiler, özellikle büyük olanlar önemlerini yitirmiş, buna karşılık denizaltıların önemi artmıştır. Başlıca görevi düşmanın uçaklarını tahrip etmek, roketlere karşı koymak olan hava savunma birlikleri de büyük önem kazanmıştır.

Silahlı kuvvetlerin yapısı ve organizasyonu da büyük ölçüde değişmiştir. Organizasyon, tüm birliklerin muharebe görevlerini en mükemmel şekilde yerine getirebilmelerini sağlamak, aralarında işbirliğini gerçekleştirmek ve bunu denetlemek amacı güder.

SOSYAL DEVRİMİN MUHAREBE YÖNTEMLERİNE ETKİSİ

Silahlı mücadele yöntemleri ve biçimlerinde en köklü değişimler ise, sosyal devrimlerle birlikte olmaktadır. Çünkü, sosyal devrimler, savaşların amaçlarını kökten değiştirmekte, böylece askeri alanda, askeri sistemin tümünde uzun erimli değişiklikler yapma gereği doğmaktadır. Bu devrimler, ya yeni muharebe yöntemlerini zorlamakta veya mevcut yöntemlerden biri üzerine ağırlık kazandırmaktadır.

"Tıpkı tek yüzyıl içinde Fransa'nın devrimci halkının ilk kez, yüzyıllar boyu hiç göstermemiş bulunduğu çapta devrimci enerji ortaya koyması gibi, 18'inci yüzyılın kapanışında savaşta da buna benzer muazzam bir devrimci yaratıcılık gösterilmiş, stratejinin tüm sistemi yeniden biçimlendi-

rilmiş, eski muharebe kuralları ve gelenekleri sökülüp atılmış, eski birliklerin yerine yeni devrimci halk ordusu geçirilmiş, ve yeni muharebe yöntemleri yaratılmıştır."^o

Aynı şekilde, tarihte, devrimlerin oluşturduğu yeni orduların karşı-devrimci ordulara karşı, onların kullandığı aynı muharebe yöntemleriyle savaştığı durumlar da olmuştur. Örneğin, 18'inci Yüzyıl ortalarındaki İngiliz burjuva devrimi sırasında Cromwell'in ordusu, kralcı orduyu, yüksek morali sayesinde hezimete uğratmış olmakla birlikte, muharebede kullandığı yöntemler, kralcı ordunun yöntemlerinden hiç de farklı olmamıştır.

"1852'de Kutsal İttifak'ın Fransa'ya Karşı Savaşının Olanakları ve Ufukları" adlı makalesinde Friedrich Engels, proletarya devriminin özel bir askeri yöntem, yeni bir muharebe yöntemi yaratacağını yazmıştır. Sekizinci Parti Kongresi'nde Lenin sadece modern askeri gereçler konusunda değil, aynı zamanda modern muharebe yöntemleri konusunda da ustalık gösterilmesini istemiştir.

Bununla beraber vurgulamak gerekir ki, devrimci bir ordu, mevcut silahlı mücadele yöntemlerine başvursa bile, onları, haklı amaçlar uğruna ve kıyaslanamayacak derecede yüksek bir moralle savaştığı için, çok daha etkin bir şekilde kullanabilir.

1918-1920 İçsavaş döneminde, İşçilerin ve Köylülerin Kızıl Ordusu'nun yeni sosyal tabiatı, onun kullandığı tamamen yeni muharebe yöntemlerini de belirlemiştir. Bunlardan başlıcaları, yüksek manevra kabiliyeti, kararlılık, aktif saldırı operasyonlarına girişerek sonuç almağa çalışmak, darbe gruplaşmalarının yaygın uygulanmasıdır. (Örneğin, Güney Grubu'nun Doğu Cephesi'ne saldırısı, efsanevi Birinci Süvari Ordusu'nun saldırıları...)

İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyet Ordusu, Britanya ve ABD orduları, hatta Nazi Almanyası or-

dusu, taktik ve operasyonel planlarda birçok benzer yöntemler kullanmışlardır. Bununla beraber, Sovyet Ordusu'nun muharebe eylemleri, emperyalist devletler ordularının kullandığı yöntemlere benzer yöntemler kullanmış olsa da, bazı temel karakteristikleri bakımından farklılık gösteriyordu.

Sovyet askerlik sanatının (strateji, operasyon sanatı ve taktiklerinin) başlıca ayırdedici özelliklerini şöyle belirleyebiliriz: Üstün bir saldırı ruhunun dörtbaşı mamur bir durum, güç ilişkileri ve gerekli muharebe araçlarının ikmali değerlendirilmesiyle organik bileşimi. Başarıdan emin olduğu zaman düşmana saldırma ilkesi, hiçbir zaman, durum gerektirdiğinde riskleri, hatta çok büyük riskleri bile göze alma zorunluluğunu dışarmaz.

Sovyet savaş sanatı, sonuç alıcı saldırı eyleminin ve düşmana karşı zafere ulaşmanın gerçek dayanığının, askeri operasyonların amaç ve planlarının nesnel olanaklara uygun şekilde saptanması, yedekler yaratılması ve başarılı şekilde manevraya tabi tutulması, ve muharebelerde ve operasyonlarda maddi ve teknik desteğin çok iyi organize edilmesi olduğu faraziyesinden hareket eder.

Sovyet savaş sanatının bu özgül karakteristiği Komünist Partisi'nin diyalektik-materyalist dünya görüşüne tamamen uygundur.

İÇİNDEKİLER

1. ORDU ÜZERİNE.....	3
Ordunun Kökeni ve Sınıfsal Özü.....	4
Kapitalist Devletlerde Ordu.....	6
Emperyalist Dönemde Burjuva Orduları.....	10
Emperyalist Orduların Yapısındaki Çelişkiler.....	13
Askeri-Siyasal Emperyalist Bloklar.....	16
Genç Ulusal Devletlerin Orduları.....	20
2. SOSYALİST ORDULAR.....	25
Kızıl Ordu'nun Örgütlenmesi.....	28
Diğer Sosyalist Ülkelerin Orduları.....	36
Sosyalist Orduların Gelişme İlkeleri.....	47
3. ASKERİ POTANSİYEL.....	55
Birliklerin Gücü ve Organizasyonunda Değişim.....	58
Sosyal Devrimin Muharebe Yöntemlerine Etkisi.....	60

SOVYET ASKERİ BİLİMADAMLARI TARAFINDAN HAZIRLANAN VE "SAVAŞ ÜZERİNE" BİRİNCİ CİLDİNİ DAHA ÖNCE YAYINLAMIS BULUNDUĞUMUZ MARKSİST-LENİNİST ASKERLİK BİLİMİ'NİN BU İKİNCİ CİLDİNDE İSE ORDU ÜZERİNE MARKSİST-LENİNİST ÖĞRETİNİN SİSTEMATİK BİR AÇIKLAMASI YAPILMAKTADIR. ORDUNUN KÖKENİ VE SINIFSAK ÖZÜ, KAPİTALİST TOPLUMLARDA, GENÇ ULUSAL DEVLETLERDE VE SOSYALİST DEVLETLERDE ORDUNUN İŞLEVLERİ, SOSYALİST ÜLKELER ORDULARININ AYIRDEDİCİ ÖZELLİKLERİ, KIZIL ORDU'NUN KURULUŞUNDA ESAS OLAN SOSYO-POLİTİK, ÖRGÜTSEL VE EĞİTSEL İLKELER AYRINTILI OLARAK ORTAYA KONULMAKTA, KONU BÖTÖNSELEŞTİRİLMEKTEDİR.